O'ZBEKISTON

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 1 ноябр чоршанба

Сотувда эркин нархда
№ 217 (2514)

Бугунги ҳаракат — эртанги баракат

«Плёнка афзаллигини била туриб, ўзимизда ҳафсала етишмади»

Ҳосил КАРИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Оқсарой қароргоҳида пахтачилик муаммоларига бағишлаб ўтказилган йиғилишда Юртбошимиз Жиззах пластмасса корхонасида ишлаб чиқарилаётган плёнка вилоятларга етиб бормаётганлиги, хусусан, бу йил Хоразм ва Бухоро вилоятлари зарур миқдорда плёнка олмаганлигини танқид қилган эди.

Хўш, нега шундай бўлмоқда? Андижонликлар чигитни плёнка остига экишдек истиқболли усулнинг афзаллигини амалда исботлаб турган бир пайтда, нима учун бошқа вилоятларнинг хўжаликлари плёнка олишмаяпти?

«Жиззах пластмасса» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида чигит экишда қўлланиладиган плёнка ишлаб чиқариш бундан уч йил муқаддам йўлга қўйилганди. Ўша йили 832 тонна, 1998 йили 10942 тонна, 1999 йили эса... 13 тонна плёнка тайёрланди. 1998 йили тузилган шартномага кўра, вилоятларга 4710 тонна маҳсулот сотилди. Бир йилдан кейин эса бу иш бироз сустлашди. Пахтакорлар 682 тонна плёнка харид қилишди, холос.

Бунинг асл сабаблари билан қизиққанимизда, шу нарса маълум бўлдики, юқоридан белгиланган миқдордаги плёнкани вилоятлар олмаган ёки уни умуман рад қилган. Энг қизиғи, маҳсулотни олиш тўғрисида шартнома тузилиб, томонлар уни муҳрлар билан тасдиқлаганлар-у, лекин бажарилмаган. Масалан, 1998 йили ҳиссадорлик жамияти 5150,9 тонна плёнка сотишни режалаштирган эди. Ҳақиқатда эса 4710 тоннаси сотилган, холос. Кейинги йили эса шартнома шартларига мутлақо риоя қилинмаганлигини кўриш мумкин. 4140 тонна ўрнига 694,2 тонна плёнка хўжаликларга жўнатилган. Бирорта вилоят нафақат юқоридан белгиланган, балки ўзлари тузган шартномада кўрсатилган миқдордаги плёнкани олмаган. Тошкент ва Хоразм вилоятлари эса шартномани тузиб, умуман маҳсулотни олишдан бош тортган.

Жорий йилда ҳам худди шундай аҳвол такрорланди. Ҳиссадорлик жамияти вилоятларга 1385,2 тонна плёнка етказиб беришни кўзда тутган эди. Лекин шартнома 760,7 тоннага тузилди. Амалда эса 677,4 тонна плёнка сотилди, холос. Кўпгина вилоятлар шартномада кўрсатилган миқдордаги плёнкани олмади. Наманган ва Самарқанд вилоятлари эса умуман шартнома тузмади.

(Давоми 2-бетда).

Пахтазорда кураш жадаллашган пайтда

Самарқанд вилоятида 38 та кўрак териш, 116 та кўсак чувиш машиналари таъмирланмаган

Абдурасул САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Бундан икки йил аввал Самарқанд вилояти пахтакорлари республикамизда биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш шартнома режасини уддалашганди. Ўтган йили эса Андижон вилоятидан сўнг иккинчи бўлиб марра эгалланганди. Самарқандликларнинг пахтачилик соҳасида ўз тажриба мактаби, ўзига хос услублари бор, афсуски, бугун вилоят пахта тайёрлаш борасида мамлакатда қолоқлар сафига тушиб қолди. Йиғим-теримнинг ҳал қилувчи ойи тугаётган бўлса-да, ҳали пахта тайёрлаш режаси 67 фоизга етмаган, кунлик ўсишда эса ҳамон суръат паст. Пайариқ, Челак, Гўзалкент, Иштихон каби асосий пахтачилик туманларидаги аҳвол янада ачинарли. Ҳатто доимо илғорлар сафида бўлган Пахтачи тумани пахтакорларининг ҳам шаштлари паст.

Тўғри, республика Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йил пахта ҳосилини йиғиштириб олишни туғаллаш ва 2001 йил ҳосили учун агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказишга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида»ги қароридан сўнг вилоятда йиғим-теримга оммавий сафарбарлик бироз кучайтирилгандек бўлди, аммо ишда ярқ этган ўзгариш унчалик сезилмаяпти.

Айрим мутахассислар билан суҳбатлашсангиз, далада ҳосил мўллигини, лекин кўракларнинг ҳали тўлиқ очилмаганини рўкач қилишади, сув тақчиллиги оқибатида ғўза ривожи кечикканлигини айтишади.

Бугунги кунда вилоят пахтакорлари олдида бор ҳосилни нобуд қилмай йиғиб олиш ва 2001 йил ҳосили учун агротехник тадбирларни ўз вақтида ўтказишдек жиддий вазифа турибди. Шунинг учун ҳам кўрак териш ва кўсак чувиш машиналаридан фойдаланишни кечиктирмаслик талаб этилади. Афсуски, бу борада ҳам вилоятда аҳвол қониқарли, деб бўлмайди. Айни пайтда мавжуд 99 та кўрак териш машинасининг 61 тасигина далага олиб чиқилган. Вилоятдаги 532 та кўсак чувиш машиналарининг 31 таси Челак, 25 таси Гўзалкент, 18 таси Пайариқ туманлари улушига тўғри келади. Аммо бу туманларда эндигина 7 тадан шундай машиналар таъмирланган, холос.

(Давоми 2-бетда).

Олий Мажлисда

Даромадлар қисми 100 фоиздан ошди

Дастлабки маълумотларга қараганда, жорий йилнинг 9 ойи мобайнида Давлат бюджетининг даромадлар қисми ана шунча миқдорни ташкил этди.

Кеча Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг йиғилишида иккита масала, яъни Давлат бюджетининг 2000 йил 9 ойи мобайнидаги ижроси якунлари ҳамда 2001 йилги Давлат бюджети лойиҳасининг асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари кўриб чиқилди. Қўмита раиси А.Аҳадов парламент Давлат бюджети ижросини ўрганиб, муҳокама қилиб бораётгани, 2001 йил Давлат бюджети айни пайтда парламентда ҳам қизғин кўриб чиқилаётгани ҳақида гапирди.

Йиғилиш кун тартибидаги ҳар икки масала юзасидан Бош вазир ўринбосари, молия вазири Р.Азимов ахборот берди. Вазир 2000 йилнинг 9 ойи мобайнида Давлат бюджетининг даромадлари дастлабки маълумотларга қараганда 639,4 миллиард сўмни ёки режалаштирилганига нисбатан 100,6 фоизни ташкил этгани, умумий тушумлар эса ўтган йилнинг тегишли даврига нисбатан таққослаганда бир ярим баравар ошганини билдирди. Унинг айтишича, ижтимоий соҳа ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга ажратилган харажатлар Давлат бюджети харажатларининг энг салмоқли улушини ташкил этган. Ўтган давр мобайнида ушбу соҳаларга ажратилган улуш Давлат бюджети харажатларининг қарийб 43 фоизига тенг бўлди.

Академик лицейлар, касб- ҳунар коллежлари ҳамда бошқа ижтимоий иншоотлар қурилиши учун Давлат бюджети ҳисобидан катта миқдордаги маблағлар йўналтирилди. Маҳаллий бюджетларнинг бажарилиши 104,9 фоизни ташкил этди. Даромадларнинг тушуми барча минтақалар бўйича бажарилди, деб айтиш мумкин.

Йиғилишда жорий йилнинг 9 ойи мобайнида Давлат бюджетининг ижроси Олий Мажлис томонидан маъқулланган доираларда бўлганлиги айтилди.

2001 йилнинг Давлат бюджети лойиҳасида ялпи ички маҳсулотни (ЯИМ) 105 фоизгача ошириш, саноат маҳсулоти ҳажмини 106,5 фоиз, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ҳажмини 106,0 фоизгача оширишни таъминлаш назарда тутилган, капитал маблағлар ҳажмини эса 101,7 фоизгача кўпайтириш ҳамда пулнинг қадрсизланиши даражасини йилига кўпи билан 16 фоиз даражасида сақлаш белгиланган.

Давлат бюджети даромадлари ЯИМга нисбатан 29,8 фоиз (1152,8 миллиард сўм) миқдорида, харажатлар эса ЯИМга нисбатан 31,3 фоиз (1210,3 миллиард сўм) миқдорида бўлиши мўлжалланмоқда.

Лойиҳада, шунингдек, юридик шахслар учун фойда (даромад)дан олинадиган солиқ миқдорини 2001 йилда 31 фоиздан 26 фоизга қадар камайтириш назарда тутилади. Бу эса ўз навбатида ишлаб чиқаришни ривожлантиришга қўшимча тарзда 22 миллиард сўм миқдоридаги маблағни йўналтириш имконини беради. Ваҳоланки, 2000 йилда фойда (даромад)дан олинадиган солиқ миқдори атиги 2 фоизга камайтирилган, яъни 33 фоиздан 31 фоизга туширилган эди, холос.

Йиғилишда қўмита аъзолари молия вазирига Давлат бюджети лойиҳаси юзасидан саволлар билан мурожаат қилишди.

Ўз мухбиримиз.

Тафтингдан айланай, тафтингдан

Нафақат Наманган, балки бепоён мамлакатимизнинг энг шимолий нуқтасида жойлашган Заркент қишлоғи уй бекалари хонадонларида «зангори олов» ёнишини узоқ йиллар орзулаб келишди.

Ниҳоят, ўн километр узунликдаги юқори ва ўрта босимли газ тармоғини тортиш учун 129 миллион сўм маблағ керак бўлди. Унинг катта қисмини ҳудуддаги «Заркент» ширкат хўжалиги кўтарган бўлса, анча-мунчасини қишлоқ ишбилармонлари тўплашди. Масалан, тадбиркор Шокиржон Ўринбоев ўз жамғармасидан 2 миллион сўм ажратди.

— Тафтингдан айланай, тафтингдан! Энди кампиримга ғўзапоя ташиб келтиришу, ўтин ёриб беришдан қутуладиган бўлдим-да, — дейди меҳнат фахрийси Нақибжон Ёқубжонов.

Биргина Нақибжон ота эмас, балки олти минг аҳоли яшайдиган қишлоқнинг мингдан ортиқ хонадон бекаларининг жони кириб қолди газ келиб.

Ўз мухбиримиз.

ЧИНОЗЛИКЛАР МАРРАДА

«Пахта — 2000»

Н.ДУШАЕВ,
ЎзА мухбири.

Чиноз тумани деҳқонлари пахта тайёрлаш йиллик шартнома-режасини бажарди. Давлат қабул пунктларига 19,2 минг тоннадан зиёд хомашё етказиб берилди. Мавжуд 7 минг 239 гектар майдонда ғўза парваришлаган чинозлик пахтакорлар ҳар гектар ердан ўртача 26,7 центнердан ҳосил кўтарди.

— Айни пайтда далаларда йиғим-терим ишлари қизғин давом этмоқда. Давлатга яна 1,5 минг тонна пахта сотиш ниятидамиз, - дейди туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Турғун Ботиров.

УСТОЗ САНЪАТКОРЛАР ХОТИРАСИГА БАҒИШЛАНДИ

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

Киночилар уйида “Ўзбеккино” давлат акционерлик компанияси ва республика Кино арбоблари бирлашмаси ташаббуси билан Ўзбекистон халқ артистлари Шукур Бурҳонов, Олим Хўжаев ҳамда Сойиб Хўжаев таваллудининг тўқсон йиллигига бағишланган илмий анжуман бўлиб ўтди. Санъатшунос олимлар, таниқли актёрлар, танқидчилар иштирок этган мазкур тадбирда миллий экран санъати равнақига улкан ҳисса қўшган истеъдод соҳибларининг ижодий фаолияти ҳақида сўз борди, уларнинг ҳаётига оид ёрқин хотиралар ёдга олинди.

Юртимизда Шукур Бурҳонов қатнашган фильмлар кириб бормаган хонадон бўлмаса керак. Актёр ижодининг бетакрорлиги, улуғворлиги шундан иборат эдики, у ўзининг қалби, бой маънавий дунёсини саҳнада, экранда томошабинга тўла етказа биларди. “Улуғбек юлдузи”, “Тоҳир ва Зуҳра”, “Шоҳ Эдип”, “Қиёмат қарз” сингари фильм ва спектакллар фикримизнинг исботи бўла олади.

Таниқли санъаткор Олим Хўжаев эса саҳна нутқи, сўз маданиятини ўзбек кино санъатида янги чўққиларга олиб чиқишга муваффақ бўлган иқтидор соҳибларидандир. У яратган Солиҳ Маҳдум, Хўжа Аҳрор сиймолари айнан шу боисдан ҳам халқимиз меҳрини қозонди.

Сойиб Хўжаев номи тилга олинишидаёқ кўпчиликнинг чеҳрасида беихтиёр табассум пайдо бўлади. Миллий киномизга илк бора ҳажвий сиймоларни олиб кирган “Тошболта ошиқ”нинг истеъдод қирралари нафақат театрда, балки кинода ҳам ўзига хос тарзда намоён бўлган. Санъаткор иштирокидаги “Ёр-ёр”, “Дилбарим” сингари фильмларни, тасвирга туширилганига анча бўлса-да, халқимиз ҳали-ҳамон мириқиб томоша қилади.

Тадбир доирасида Киночилар уйида санъат дарғалари иштирокидаги фильмлар намойиш этилди.

Кеча суд залида

Айб эълон қилинди

Ф.САНАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Очиғ гап, ўтган тўққиз йил халқимиз тарихида унутилмас из қолдирди. Негаки, шу давр ичида Ватанимизнинг иззати жойига қўйилди, халқимиз қадр топди. Жаҳонда ўз ўрнимизга ва сўзимизга эга бўлдик. Бунга на зўрлик, на зар билан эришиб бўлмасди. Бунга фақат ўткир ақл-идрок, билим, катта йўлбошчилик салоҳияти туфайлигина эришилди. Ўзбекнинг омади келганлигини кўриб, ғанимлар оромини йўқотди. Тинч, осуда ҳаёт кечираётган халқнинг қувончи уларнинг ҳаловатини бузди.

Суд залига кира туриб хаёлимдан шулар ўтди.

— Ҳамма ўрнидан турсин, суд келаяпти!

Бу жарангдор овоз хаёлимни суд залига етаклайди. Илгари хабар қилганимиздек, Олий суд раиси ўринбосари Бахтиёр Жамолов раислигида ўта оғир жиноятларни содир этганликда айбланаётган шахсларга нисбатан очиқ суд жараёни давом этаяпти.

Давлат айбловчиси Эркин Кудратов айблов хулосасини ўқиб бўлганлигини билдиргач, дастлабки терговорганитомонидан 12 нафар судланувчиларга айб эълон қилинди. Темир панжара ичида ўтирган судланувчилар — Олимжон Абдувоҳидов ва Улуғбек Маҳмудов эълон қилинган айбга тўлиқ иқрор эканликларини бирма-бир билдирдилар. Усмон Шукуров эса гуноҳини қисман тан олишини айтди.

Суд мажлиси давом этади. Жабрланувчи ва гувоҳлар кўрсатмалар бера бошладилар. Жабрланувчиларнинг бири судланаётганларнинг ваҳшийлиги боис фарзандлари, яқин жигарлари азобланганлигини дард билан сўзласа, бири оиласига мудҳиш мусибатлар олиб келинганлигини алам билан баён этади. Яна бири эса уларнинг ёвузликлари ҳақида сўзлаб, одамларни ваҳшийларча қийнаганликларини нафрат билан таъкидлайди. Рости, айбланувчиларнинг қилмишларини ақлга сиғдириш қийин. Жабрланувчиларнинг чеҳрасидаги мунг, дийдасида қотган кўз ёшлар ўн икки нафар кимсага нисбатан нафратни ифодалайди. Шунинг учун ҳам уларнинг аламли сўзларини шунчаки эшитиш мумкин эмас.

Ҳа, миллатимиз, озодлигимиз душманлари бугун бизнинг юракларимизга ана шундай оғриқ солмоқда. Аммо, Ватан туйғуси қалбларимизни ҳар нафасида орзиқтириб турар экан, эртамиз янада ёруғ ва мунаввар бўлиб бораверади. Шундай ёруғ кунларни, тинчлик ва омонлик шукронасини билмайдиганларга эса одил суд ўз сўзини айтажак.

Мамлакатимизда

«Агама» хорижга интилмоқда

Навоий кон-металлургия комбинатига қарашли «Агама» қўшма корхонаси маҳсулотлари мамлакатимиздагина эмас, бир қатор чет давлатларда ҳам маълум ва машҳур.

Корхонанинг Навоий шаҳридаги трикотаж тармоғида 30 хилдан зиёд жемпер, нимча, жакет каби хотин-қизлар дидига мос, қулай ва энг замонавий устки кийимлар тайёрланмоқда. Улар донг таратган чет эл фирмалари ёрлиғи билан чиқарилаётган кийим-кечаклардан асло қолишмайди. Корхона маҳсулотларининг 80 фоизидан ортиғи Россия давлатига экспорт қилинаётир.

Юз чевардан иборат жамоа йил охиригача 40 миллион сўмлик ана шундай харидоргир кийим-кечаклар ишлаб чиқариш ва 20 миллион сўм соф фойдага эга бўлиш ниятида.

«Ватан мустақиллигига — менинг ҳиссам»

Кеча Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ташаббуси билан ўтказилган давра суҳбати шундай мавзуга бағишланди.

Биз ўзимизга «Юртимизда эркин ва фаровон ҳаётни таъминлашга қандай ҳисса қўшдим?» деган саволни беришимиз ва ўз фаолиятимиздан унга ижобий жавоб топа олишимиз керак, дейишди давра суҳбати иштирокчилари.

— Биз Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида таҳсил оламиз, — дейишди Раъно Анвари ва Дамира Қамчибековалар. — Дарсдан бўш пайтимизда пойтахтдаги 21-Меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларига инглиз тилидан сабоқ берамиз. Уларнинг жамиятимизнинг фаол аъзоларига айланишларига ҳиссамиз қўшилмоқда.

«Қўйинг учун жаримани қурутдек сана!»

Муқаддас ҳадисларда ҳам қўй боқишдан келадиган қут-барака алоҳида уқтирилган. Аммо қўйни қўтонда ёки яйловда боқиш лозим. Қораўзак туманидаги «Қаршиғали» ширкат хўжалигидан Сарсанбой Бегдуллаев эса 25 бош қўй-эчкисини сув тақчиллиги шароитида минг машаққат эвазига етиштирилган ғўза даласига қўйиб юборди.

«Шода-шода кўсакларнинг турган-битгани ем. Ёғи ҳам ичида, кунжараси ҳам. Буларни еган қўй-қўчқорларимнинг думбаси қарсондек бўлиши аниқ...»

Қўй-эчкилар соҳиби ана шу «ширин» хаёллар оғушида турганида махсус назоратчилар етиб келиб, пайҳон ҳолатини қайд этдилар. Зудлик билан маъмурий чора ҳам кўрилди: ўша фуқаро 6840 сўм жаримани қурутдек санаб беришга мажбур бўлди. Бу ҳол яна такрорланадиган бўлса, қоида бузувчини «жиддийроқ» чоралар кутади!

«Халқ сўзи» ва ЎзА мухбирлари хабарлари асосида тайёрланди.

Сешанба хабарлари

Янгиликлар, воқеалар, фактлар

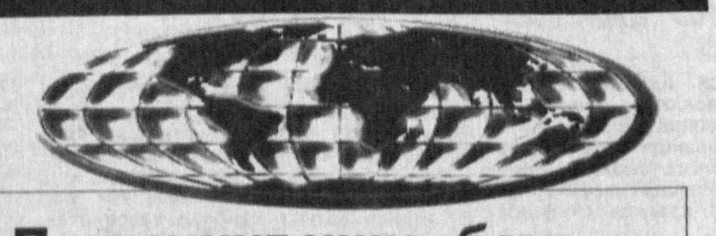

Пойтахтда

Пухтанинг иши «беш»

Шу кунларда қуёш юз кўрсатиб, ҳарорат бироз илиған бўлса-да, остонамизда қиш турибди. Қиш эса саришталикни ёқтиради. Унга пухта ҳозирлик кўриш, теварак-атрофни тозалаб, тартибга келтириш пойтахтимизда одат тусига айланган. Юнусобод туманида бу тадбирни амалга оширишга биринчилардан бўлиб киришилди.

Туманда 25 ноябрга қадар ободонлаштириш ойлиги, деб эълон қилинди. Ўтган шанба, якшанба кунлари бир қатор корхона, ташкилот ва муассасаларда шанбаликлар бўлиб ўтди. Кўчалар бўйидаги, хиёбонлардаги дов-дарахтлар қуриган шох-шаббадалардан тозаланиб, теварак-атроф орасталанди. Бундай шанбалик ва умумхалқ ҳашарлари қизғин давом этмоқда.

А. МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Курраи заминда

Мадрид билан ҳамкорликда...

Франция Ташқи ишлар вазирлиги Испанияда содир этилган террорчилик ҳаракатини қаттиқ қоралади ва бундай ҳаракатларга қарши ҳамкорликда курашишга тайёргарлигини билдирди. Вазирлик баёнотида Париж террорчиликнинг ҳар қандай кўринишига қарши курашда Мадрид билан ҳамкорликдаги ҳаракатларини давом эттиражаги баён этилган.

Маълумки, Мадридда портловчи модда билан тўлдирилган автомашина портлатилиши натижасида уч киши ҳалок бўлган ва бир неча киши жароҳатланган эди.

Элчилар даражасидаги мажлис

Россия-НАТО доимий қўшма кенгашининг (ДҚК) элчилар даражасидаги навбатдаги мажлиси ўтказилди. Томонлар Югославиядаги тинч демократик ўзгаришлардан мамнуният билдириб, уларнинг минтақадаги вазиятга таъсирини муҳокама қилди. Мажлис ҳақидаги расмий хабарда таъкидланишича, қатнашчилар БМТ Хавфсизлик кенгашининг резолюцияларини бажариш, турли соҳаларда, жумладан, Косоводаги озчиликни ташкил этувчи миллатларни ҳимоялаш бўйича ҳамкорликдаги ҳаракатларини давом эттиражаги маълум қилинган.

Ҳарбий бўлинма юборилди

Буюк Британия ўзининг Сьерра-Леонедаги ҳарбийлари сафини кенгайтириш режасини амалга ошира бошлади. Бирлашган Қироллик мудофаа вазири Жефф Хун мамлакат парламентида Сьерра-Леоне қирғоқларига “Оушен” вертолётбардори, “Файрлесс” ҳарбий кемаси ҳамда таркибида 42 аскари бўлган ҳарбий бўлинма юборилганини маълум қилди. Улар 10 кундан кейин манзилга етиб боради.

«Омадсиз» бой

Британиялик Алекс Селби бир соат ичида бадавлат одамга айланган бўлса-да, ўзини омадсиз ҳисоблайди. У дунёда биринчи бўлиб “Этернити” номли супербошқотирмани ечди ва муаллифнинг бир миллион фунт стерлинглик мукофотига сазовор бўлди. Бироқ узоқ йил ишсиз юрган математик А.Селби бунча пулни нимага сарфлашни билмай боши қотиб юрибди.

Азиз муштарий! Сизга хуш кайфият тилаган ҳолда газетамиз учун обуна давом этаётганлигини маълум қиламиз

«Плёнка афзаллигини била туриб, ўзимизда ҳафсала етишмади»

(Давоми. Боши 1-бетда).

— Вилоятлар плёнкани тўлиқ олмаётганлигининг сабаблари кўп, — дейди ҳиссадорлик жамияти раисининг молиявий масалалар бўйича ўринбосари Эҳтибор Толипов. — Хўжаликларда кўпинча плёнкани харид қилиш учун пул бўлмайди. Бу — биринчиси. Иккинчидан, айрим раҳбарларда плёнка остига чигит экишга қизиқишнинг ўзи йўқ. Қолаверса, тўғрисини айтиш керак, бир-икки йил ичида ушбу усулга эътибор анча сусайди. Лекин ишлаб чиқараётган плёнкамизнинг сифати яхши, ҳозиргача бу борада бирор-бир эътироз бўлгани йўқ.

Суҳбатдошимизнинг сўзларида жон бор. Бир қанча мутахассис ва раҳбарлар плёнка остида чигит ўстиришга ишончсизлик билан қарашади. Бу майда иш, плёнка сотиб олишга маблағ керак, деб ўзларини олиб қочишади. Энг муҳими, ғўза парваришининг агротехникасига риоя қилишмайди. Кузга бориб, плёнка бизга тўғри келмади, дейишади. Мисол учун, корхона жойлашган Жиззах вилоятини олиб кўрайлик. 1997 йили 2622 гектар майдонга ушбу усулда ерга уруғ қадалди. Ҳосилдорлик 16,2 центнерни ташкил қилди. 1998 йилда плёнкага бироз эътибор кучайтирилиб, 5646 гектар ерга чигит экилди. Ҳосилдорлик эса 14,3 центнерга етди, холос. Кўриниб турибдики, кўрсаткичлар йилдан-йилга камайиб борган. 1999 йилда ҳам янги усулда анчагина ерга чигит экилди. Баҳорги об-ҳавонинг инжиқлиги, пахтакорларнинг бу борада тажрибасизлиги боис плёнка ўз самарасини бермади. Жорий йилда эса бу ишга эътибор ниҳоятда суст бўлди. Акс ҳолда, вилоят хўжаликлари «Жиззах пластмасса» ҳиссадорлик жамияти билан атиги 55 тонна плёнка олишга шартнома тузиб, унинг ҳам 22 тоннасини харид қилмаган бўлишарди.

— Плёнка усулида пахта етиштиришнинг афзаллик томонлари кўп, — дейди Пахтакор туманидаги «Яз-Беҳзод» фермер хўжалиги раҳбари Зокир Яхшибоев. — Биринчидан, ҳосил эрта етилади, хомашёнинг кўп қисми юқори сортларга топширилади, Натижада даромад кўпаяди. Лекин, тўғрисини айтиш керак, уни ҳали кўпчилик тушуниб етгани йўқ. Тўғри, бир-бир ярим ой давомида ишчи кучи кўпроқ талаб қилинади. Лекин кузда ҳосил яхши бўлгач, барчасининг ўрни қопланади. Биз 1997 йили 20 гектар майдонда ушбу усулда пахта етиштирдик. Ҳосил жуда яхши бўлди. Ҳар гектар ердан 43 центнердан «оқ олтин» олдик. 1998 йили ҳам шунча майдонга чигит экдик. Ҳосилдорлик 40 центнердан ошди. Йил якунида эса шунга яраша фойда олинди. Лекин, очиғи, жорий йилда плёнкага етарли эътибор қилмадик. Плёнка афзаллигини била туриб, ўзимизда ҳафсала етишмади.

Биз Пахтакор туманида кўпгина мутахассислар, хўжалик раҳбарлари билан учрашдик. Уларнинг шу масалага оид фикри билан қизиқдик. Бариси 2001 йилдан плёнка остига чигит экишни, мазкур усулнинг ниҳоятда зарурлиги ва унинг самарадорлигини оғзидан бол томиб таърифлади. Лекин жорий йилда туманда бирор гектар майдонда бу усулда пахта ўстирилмаганлигини ҳеч ким асосли равишда изоҳлаб беролмади. Назаримизда, уларнинг ҳаммаси Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йил пахта ҳосилини йиғиштириб олишни туғаллаш ва 2001 йил ҳосили учун агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказишга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида»ги қароридан кейин уни эслашди. Агар улар ноиложликдан шундай дейишаётган бўлса, адашишади. Юқорининг кўрсатмаси билан эмас, балки янгиликни чин дилдан ҳис қилиб, унга виждонан ёндашилмас экан, кўзланган натижага эришиб бўлмайди. Бу оддий ҳақиқатни пахтакорлардан тортиб, туман мутасаддиларигача англаб етишлари зарур.

Биз бир вилоят мисолида плёнка остига чигит экиш масаласини таҳлил этишга ҳаракат қилдик. Аслида бу ердаги камчиликларни Андижондан ташқари ҳамма жойда кўриш мумкин. Кўпчилик плёнканинг фойдали томонини, унинг истиқболли усул эканлигини яхши билишади-ю, лекин ҳафсаласизлик қилишади. Тўғри, уруғлик ерга қадалгандан кейин то кўкариб, ниҳол бўлиб, плёнка олиб ташлангунга қадар ишчи кучи ва меҳнат кўпроқ талаб этилади. Агар агротехника қоидаларига қатъий риоя қилинса, ўз вақтида сув, минерал ўғит, ишлов берилса, олинган катта фойда ҳисобига харажатларнинг ҳаммаси қопланади.

Ахир, янгиликни жорий қилиш ҳар доим ҳам осон кечмаган. Қийинчиликлару муаммолар бўлиши табиий. Буни ўз вақтида бартараф этган, муаммоларга ечим топишга ҳаракат қилган, астойдил изланган одамгагина омад кулиб боқади. Бунинг қанчалик тўғрилигини андижонлик пахтакорлар мисолида яққол кўриш мумкин.

Сув келтирган азиз

Хуштъам, дармондориларга бой булоқ сувини ичганмисиз? Бир зумда чарчоғу чанқоқдан халос бўлиб, дилингиз яйрайди. Шаҳрисабз тоғларининг мағрурлиги, пурвиқорлиги мужассам булоқ сувлари нафақат чанқовбости ичимлик, балки минг бир дардга даво ҳам.

«Қаршиёғ» ҳиссадорлик жамиятида шифобахш булоқ суви ҳам қадоқланаётганига кўп вақт бўлгани йўқ. Бироқ у тез орада ўз харидорларини топди. Сиз суратда кўраётган Ферузахон Шодиева ушбу корхонада меҳнат қилади. Камтар, камсуқум, айни чоғда ўз ишининг устаси. У ўз касбини пухта эгаллагани учун ҳам касбдошларининг ҳурмату эъзозида.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Боғчада боғ яшнаса...

Ёки пахтаободлик тарбиячи Жўрахон Ҳайдарованинг ташаббуси ҳақида

О. ШОДМОНАЛИЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

— Иссиққина хонадаги юмшоққина ором курсига ўтирволиб ходимларга иш буюриш кимга ёқмайди дейсиз. Ҳаммага ёқади. Менгаям, — ҳазил аралаш сўзлайди Пахтаобод туманидаги 24-болалар боғчасининг мудираси Жўрахон Ҳайдарова. — Бироқ борига барака деб кунни кеч қиладиган даврлар ўтиб кетди. Раҳбармисиз, елиб-югуриб ишланг. Ходимларингизниям шунга ўргатинг. Ўшанда қора қозонингиз мой кўради, жужуқлар, ота-оналар юзига тик қарайсиз.

Мудиранинг гапларини тинглаяпману, кўз олдимда яқинда Андижон тумани боғчаларидан бирида кўрганларим гавдаланаверди. Ҳовлига қадам қўйишингиз билан дилингиз хиралашади. Бир вақтлар тикланган бостирманинг каттагина қисми кўмир майдаси билан тўлган. Қуриган дарахт мунғайиб турибди. Хоналарга қадам қўйиб бўлмайди.

— Шу ерда болалар тарбияланадими? — саволга тутамиз мудирани.

— 12 нафар тарбияланувчимиз бор, — кўзларини ердан узолмайди мудира. Кейин ҳасратидан чанг чиқади, — тоза ичимлик суви йўқ, газ йўқ. Нима қилайин, ахир, юқоридагилар ёрдам берай демаса!

— Биз маблағ етишмаяпти, деб қўл қовуштириб турмадик, — хаёлимизни бўлди Жўрахон Ҳайдарова. — Ҳаммамиз енг шимариб ишга киришдик. Қандай қилиб дейсизми, мана эшитинг: “Маданият” агрофирмаси раҳбарлари билан келишиб, шартнома асосида ер олдик. Ўшангаям беш йил бўлди. Пахта, ғалла экдик. Қараб турган билан иш битармиди? Ҳаммамиз қишлоқда ўсиб-улғайганимиз учунми, пахта-ю ғалладан дурустгина ҳосил оляпмиз. Даромадларимиз ҳам чакки эмас. Бир қисмини боғчадаги шароитни яхшилашга, қолганини ходимларимизга иш ҳақи сифатида тақсимлаяпмиз.

Ташаббус бор жойда иш илгари силжийди. Иш юришган жойда қут-барака бўлади. Одамларнинг кўнгли тўлиб меҳнат қилади. Ўғил-қизларни меҳр оғушида авайлаб тарбиялаётган мазкур боғчанинг энагасидан тортиб тарбиячисигача ҳар бир кунни ўзига хос янгилик билан қаршилашга одатланди. Жамоа боғчани газлаштириш учун 250 метр қувур сотиб олди. Ортидан нонвойхона қурди.

— Уйида сўлқиллама нон еб ўтирган бола боғчага келгач, қотган нон тишламасин, — ўз мулоҳазасини ўртага ташлади тарбиячилар. — Тандирдан янги узилган иссиқ нон есин.

— Сигир сотиб олганимизда болакайлар сутга ёлчиб қоларди, — деди яна бир она. — Жой бўлса бор, ем-хашак етарли.

Мудира уларнинг жўяли маслаҳатларини обдон ўрганди. Кейин енг шимариб ишга киришди. Агрофирманинг чорвачилик фирмасидан зотдор сигир олиб келинди. Мана, энди иссиқ нон ҳам, сут-қатиқ ҳам болажонларга мунтазир.

— Картошка, сабзи-пиёз ва бошқа маҳсулотлар ўзимиздан чиқаяпти, — дейди Жўрахон Ҳайдарова. — Бундан ташқари боғча атрофини шафтоли, олма, узум дарахтлари билан тўлдирдик. Бир чиройли ҳосил оляпмиз. Болажонлар ўз уйларининг ҳовлисида юргандай эмин-эркин юришади, дов-дарахтлар, уларнинг меваларидан баҳра олишади. Ходимларимиз бўш вақт топди дегунча, қишга ўзимиздан чиққан мевалардан шарбатли ичимликлар тайёрлашади. Ахир буларнинг ҳаммаси кони шифобахш, сервитамин неъмат-ку.

Ердан бойлик олиб ўрганган одам ерга талпиниб туради. Унга меҳрини қўяди. Бу ердагилар ҳам қулочни кенгроқ олишди. Жорий йилда улар “Навбаҳор” ширкат хўжалигидан беш гектар ер олиб, пахта экдилар. Ҳосил ниятга яраша бўлди. Жамоанинг қўли яна мўмай пул кўрди.

— Боғчани ўз кучимиз билан газлаштириш имконига эга бўлдик, — суҳбатимиз давом этади мудира билан. — Ота-оналарнинг ўз фарзандлари учун тўлайдиган бадал пулларини эллик фоизга камайтирдик.

Айрим боғчаларда бадал пулларига кўз тикиб турган бир пайтда унинг тенг ярмидан воз кечиш чиндан ҳам таҳсинга лойиқ. Бироқ булар ҳали ҳаммаси эмас. Боғчада ишловчилар учун буғдой, картошка ҳам берилмоқда. Буям ҳарна-да.

Яқинда жамоа бу ерда тарбияланаётган 110 нафар болакайнинг оилавий шароитини ўрганиб, таҳлил қилиб чиқди. Кам даромадли, ўзгалар ёрдамига муҳтож бўлган оилалардан бадал пули олмасликка қарор қилинди.

Ташаббуснинг катта-кичиги бўлмайди. Эзгуликнинг ҳам. Ҳамма гап яхшиликка дадил қўл уриш, изланиш, ички имкониятларни қидириб топишда. Шу жиҳатдан олганда кичик бир жамоанинг ушбу ишлари таҳсинга лойиқдир.

• Юрт фидойилари

ЛОЛАХОНОВГА ШОГИРД ТУШМАЙСИЗМИ?

Олимжон УСАНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Гапираётганда Лолахонов тутилмайди, шошилмайди, иккиланмайди, мужмал ёки мавҳум лафз қилмайди. Унинг каломига тушган сўз ипга тизилган мунчоқдек батартиб бўлади.

Олтмиш икки ёшга кирибдики, унинг ўттиз икки тиши ҳали бутун. Шам ёруғида ҳам кўзойнак тақмай китоб ўқийди. Кунлик газеталардан бехабар қолмайин, деб ҳар куни кутубхонага боради. Элбаён қишлоғида ўзи маҳалла фуқаролар йиғини раиси эмасми: эшитган ва ўқиганлари ҳақида одамларни ҳам хабардор қилади.

Унинг исми Бойтўра. 40 йилдан буён математика ва физика ўқитувчиси. Қарилик пенсиясига чиқувди, уни маҳаллага раис этиб тайинлашди. Сизнинг ўрнингиз бўлакча-да энди, устоз, дейишиб 16-лицейдан дарс беришди.

Унга бу ташвишлар ҳам камлик қилган. Бўш вақтимни бекор ўтказмайин дебми, уйини ҳам таҳсилхонага айлантириб юборган. Сабоғингизга муҳтожмиз, деб келган ёшларга дарс ўқитади. Аниқроғи, репититорлик қилади. Унинг сабоғини олган Назарбек Болтаев, Беҳзод Эшқобилов, Мақсуд Эшқобулов деган шогирдлари нуфузи баланд институтларнинг имтиҳонларидан аъло баҳолар билан ўтиб кетди.

— Мен ўқитмайман, — дейди у. — Мен билимни мияга қуймайман. Билимни мияга қуйиб бўлмайди. Мен меҳр уйғотаман. Одамда ҳар неки нарсага ҳайрат уйғондими, бас, қолганини ўзи эплаб кетаверади. Бу йил ҳам, мана, бешта ўқувчини институтга тайёрладим. Бу менинг Соғлом авлод йили учун, маърифатимиз учун қилган хизматим бўлади.

Вилоятда 50 минг нафар атрофида ўқитувчи бор. Бу гап, ҳар қадамда ўнтадан яхши муаллимни учратасиз, деган маънони билдирмайди. Лекин Бойтўра Лолахонов билан учрашиб, икки оғиз гурунглашиб қолсангиз борми, бугунги ёшларнинг ҳаммаси эртага Лолахоновдек рисқи мукаррам, кўзлари ўткир, иймон-эътиқоди бутун бўлажак деган гапга қаттиқ ишонгингиз келиб қолади.

Пахтазорда кураш жадаллашган пайтда

(Давоми. Боши 1-бетда).

Иштихонда эса мавжуд 88 та кўсак чувиш машинасининг 37 тасига ҳали қўл урилмаган. Кўрак териш машиналарини мавсумга шайлаш ҳам айнан мазкур туманларда қониқарсиз аҳволда.

Пайариқ туманида зарур машина-механизмларни мавсумга тайёрлаш учун маблағ йўқлиги баҳона қилинади. Аслида, «Туман машина-трактор парки» акционерлик жамияти бошқаруви раиси Н. Маматов ва бошқа мансабдор шахслар томонидан эҳтиёт қисмлар учун иккита хусусий тадбиркорга 286582 сўм маблағ ўтказилиб, давлатга шунча миқдорда моддий зарар етказилган. Текширишлар туманда мавсумга шай дея кўрсатилган 1 та кўрак териш машинасининг ҳам ишга яроқсиз эканлигини кўрсатди.

Мавсум охирлаётган бўлишига қарамай, вилоят хўжаликларида ҳанузгача 38 та кўрак териш ва 116 кўсак чувиш машинасининг таъмирланмаганини қандай баҳолаш мумкин? Бунинг асосий сабабларидан бири эҳтиёт қисмлар етишмаслиги бўлса, иккинчиси машина-механизмларнинг йиллар мобайнида очиқ майдонда сақланиши натижасида эскириб, мавжуд қисмларининг занглаб кетганлигидир.

Бу йил пахтакор учун анча машаққатли келганидан ҳеч ким кўз юмолмайди. Ана шундай шароитда кўрак териш ва кўсак чувиш машиналарининг ўрни беқиёсдир. Шундай экан, мавжуд машина-механизмларни тўлиқ далага олиб чиқиш, кузнинг иссиқ кунларидан унумли фойдаланиб қолиш ниҳоятда муҳимдир.

• Транспорт: тажриба, изланиш, самара

Хорижий сармоялар — ТЕМИР ЙЎЛЛАРГА

Одатда темир йўл тармоғини иқтисодиётнинг қон томирига қиёслашади. Биргина республикамиз халқ хўжалиги мисолида олиб қарайдиган бўлсак, барча турдаги транспорт воситаларида ташилаётган юкнинг 90 фоизи темир йўл ҳиссасига тўғри келади.

Айтиш жоизки, мустақиллик туфайли бу борада катта техник имкониятлар ишга солинаяпти. «Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акционерлик компанияси раиси Р.Зоҳидов билан суҳбатимиз соҳа вакилларининг мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантириш борасидаги фаолияти хусусида.

БИЗНИНГ МАЪЛУМОТ:

«Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акционерлик компанияси 1994 йил 7 ноябрда ташкил этилган.

Йўллар узунлиги — 3645 км.

Икки томонлама масофа — 636 км.

Электрлаштирилган масофа — 618,7 км.

Бекатлар сони — 243 та.

Ишчи-хизматчилар сони — 60 минг нафардан зиёд.

— Равшан Қўчқорович, жорий йилнинг ўтган даври мобайнида темир йўл транспортида ишлаб чиқаришнинг асосий кўрсаткичлари, хусусан, юк ташиш ҳажми мунтазам ошиб бориши кузатилди. Айтинг-чи, бундай ўсишга қандай омиллар ҳисобига эришилмоқда?

— Очиғини айтиш керак, мустақилликнинг илк даврида умумий иқтисодий ҳудуд парчаланиб кетиши, ишлаб чиқариш алоқалари узилиши натижасида темир йўл соҳасида ҳам кўпгина муаммолар юзага келганлиги сир эмас. Янгича шароитда юк ташиш тизимини ислоҳ қилиш, қисқа вақт ичида ҳажм ва сифат кўрсаткичлари бўйича юқори натижаларга эришиш асосий вазифа қилиб белгиланди. Аввало, юк ташиш миқдори, локомотив хўжаликларининг техник воситалари ва ходимлар сони бажарилаётган иш ҳажмига мувофиқлаштирилди. Қатор станциялардаги наф келтирмайдиган юк қабул қилиш ва жўнатиш саройлари фаолияти тўхтатилди. Айримлари кундузи ишлаш тартибига ўтказилди. Илгари фақат йўловчи поездларига хизмат кўрсатадиган локомотивлар эндиликда юк поездлари ташишда ҳам қўлланилмоқда.

2000 йилнинг тўққиз ойлик натижаларига кўра, 8 миллиард сўм даромад олинди. Жами 31 миллион тоннадан ортиқ юк жўнатилди ва белгиланган режа 102,9 фоизга удаланди. Юк айланиши бўйича топшириқ 109,1 фоизга, йўловчи ташиш бўйича 113,3 фоизга бажарилди.

Хизмат кўламини кенгайтириш мақсадида Бухоро-Фороб-Туркманбоши-Боку-Поти ва Серакс йўналишларида салмоқли ишлар амалга оширилди. Тўққиз ой ичида бу йўналишлар орқали республикадан жами 361 минг тонна юк экспортга чиқарилди. Шунингдек, импорт қилинган 112 минг тонна юк ўз вақтида ташиб келтирилди.

Шу ўринда эътиборингизни бир нарсага қаратмоқчиман. Республикамиз ҳамда Марказий Осиё ҳудудидан ўтадиган асосий темир йўл тармоқлари Европа ва Осиёни боғлаб турувчи қадимги савдо йўналишларида жойлашганлиги маълум. Бир пайтлар Буюк Ипак йўли орқали бажарилган ишлар бугунги кунда юк ташиш умумий ҳажмининг асосий қисмини таъминловчи темир йўл транспорти зиммасига юклатилган. Бу эса халқ хўжалиги учун катта иқтисодий самара келтирмоқда. Зотан, республикамизда мавжуд замонавий темир йўлларнинг юк ўтказиш қуввати иш ҳажмини 3-4 баробар ошириш имконини бераётир.

Жанубий йўналишларда ҳам эртаю кеч ҳаракат тиғиз. Тошкентдан Поти портигача бўлган масофа 3 минг километрни ташкил этади. Бу йўл Тошкент-Ильичевск тармоғидан 1100 километр қисқадир. Шунингдек, Тежан-Серакс-Машҳад темир йўл иншоотининг ишга туширилиши республикамиз учун Эрон ва Туркия орқали Форс ва Босфор кўрфазларига қисқа муддатда чиқиш имконини берди. Марказий Осиё давлатлари орқали Покистон, Эрон, Туркияга янги йўналишларнинг очилиши Ҳамдўстлик давлатлари учун жаҳон бозорига, Жанубий, Жануби-Шарқий ва Осиё мамлакатлари учун эса Евроосиё бозорига чиқиш учун катта қулайлик туғдирмоқда.

Албатта, халқаро транспорт йўналишлари ривожлантирилаётганлиги айни муддао. Лекин бу республикамиз ҳудудида темир йўл тармоғини кенгайтириш эътибордан четда қоляпти, дегани эмас. Масалан, Учқудуқ-Нукус ва Ғузор-Бойсун-Қумқўрғон йўналишининг умумий узунлиги 466 километрни ташкил этади. Унинг лойиҳа қиймати 2,2 миллиард АҚШ долларига тенгдир.

Темир йўл тизимини электрлаштириш ҳам муҳим масалалардан бири саналади. Жумладан, Ховос-Жиззах-Жомбой-Самарқанд-Мароканд йўналиши босқичма-босқич тўлиқ электрлаштирилди ва бу масофа орқали қатнов электровозлар воситасида амалга оширилмоқда. Натижада катта миқдордаги ёнилғи тежаб қолишга эришилаяпти.

— Президентимиз ўз чиқишларида чет эл сармояларини республика иқтисодиётига жалб этиш борасидаги ишлар талаб даражасида эмаслигини бот-бот таъкидлайдилар. Бу, албатта, бежиз эмас. Ҳозирги кунда темир йўл соҳасида инвестиция дастурининг ижроси қандай?

— Темир йўлда юк ташиш имкониятларини ошириш, техник воситалар, энг аввало, вагонлар, локомотивлар, ускуналарни алмаштириш ва тиклаш учун мақсадли равишда чет эл сармояларини жалб қилиш сиёсатини юритмоқдамиз. Мана, бир мисол. Темир йўл транспорти тизимини такомиллаштириш лойиҳасини амалга ошириш учун Япониянинг ОЕСФ жамғармаси томонидан 50,95 миллион АҚШ доллари ҳажмида маблағ сарфланиши кўзда тутилган. Ҳозиргача шундан 23,66 миллион доллари ўзлаштирилди. Ушбу лойиҳа тўла амалга ошгач, йилига 15 миллион АҚШ доллари миқдоридаги валюта маблағлари тежаб қолинишини таъкидлаш ўринлидир. Шунингдек, Осиё ривожланиш банкининг республикамиз темир йўл тармоғини қайта тиклаш лойиҳаси бўйича 2003 йилгача 126 миллион АҚШ доллари миқдоридаги сармояни ўзлаштириш кўзда тутилган. Ушбу маблағ 320 километр масофани тўла таъмирлаш, қўшимча ишчи ўринларини ташкил қилиш, ҳаракат тезлигини ошириш ҳисобига юк вагонларига бўлган эҳтиёжни камайтириш учун сарфланиши режалаштирилган. Ҳозиргача ана шу хорижий сармоянинг 35 миллион доллардан зиёдроғи ўзлаштирилди.

— Яқин келажакда йўловчиларга хизмат кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида «Тошкент» марказий вокзалини қайта таъмирлаш, шунингдек, электровоз-таъмирлаш заводини қуриш, «Темир йўлларни қайта тиклаш» сармоя лойиҳасининг иккинчи босқичини амалга ошириш, вагонлар ва дизел ёнилғисида ишловчи локомотив саройларини янгилаш, Тошкент-Ангрен йўналишини электрлаштириш кўзда тутилмоқда.

БИЗНИНГ МАЪЛУМОТ:

Локомотивлар саройини янгилаш лойиҳаси. Қиймати 40 миллион АҚШ долларига тенг бўлган мазкур лойиҳанинг афзаллиги шундаки, поездларнинг ўртача оғирлиги 17,3 фоизга ошади, локомотивларни таъмирлаш сарфи 25 фоизга, электр қуввати 15 фоизга тежалади.

Навоий-Учқудуқ-Нукус йўналиши қурилиши. Қиймати 2228 миллион АҚШ долларига тенг.

Ғузор-Бойсун-Қумқўрғон йўналиши қурилиши. Қиймати 948,8 миллион АҚШ долларига тенг (1991 йилги нархларда).

Ушбу лойиҳалар амалга оширилиши натижасида компаниянинг йиллик даромади 415 миллион сўмга кўпайиб, қўшимча 1000 га яқин янги иш ўринлари ташкил этилади. Мамлакат валюта даромадларининг йиллик ўсиши 9,9 миллион АҚШ долларига ошгани ҳолда, харажатлар йилига 20 миллион долларга камаяди.

— Маълумки, яқинда Япония сафарида бўлдингиз. Ушбу ташриф давомида хориж сармоясини Ўзбекистонга жалб этиш масаласи ҳам кўзда тутилганмиди?

— Юртбошимиз ўз чиқишларининг бирида «Биз дунёдаги техникаси, ишлаб чиқариши энг ривожланган давлатларга тенглашишга, ўшалардан ибрат олишга ҳаракат қилишимиз керак», дея таъкидлаган эди. Бунинг замирида катта маъно бор. Япония билан ҳамкорлик алоқалари мустаҳкамланаётганлиги бежиз эмас. Сафар давомида япониялик касбдошлар бизни ўз технологиялари, поездлар ҳаракатини бошқариш марказлари, ишлаб чиқариш корхоналари билан таништирдилар. Ўзаро ҳамкорлик ҳар икки томон учун ҳам манфаатли эканлиги ҳисобга олиниб, биргаликдаги саъй-ҳаракатларни уйғунлаштиришга қаратилган амалий таклифлар билдирилди, тажриба алмашилди. Япон дўстларимиз Ўзбекистонда бундай ишларни амалга ошириш учун мамлакат Президенти томонидан зарур шарт-шароит яратилганини қониқиш билан таъкидлашдики, буни эшитиш биз учун мароқли эди.

— Биласиз, пўлат магистралларда қўлланилаётган техникаларнинг аксарияти бошқа давлатларда ишлаб чиқарилгани боис, уларни ва зарур эҳтиёт қисмларни хориждан харид қилишга тўғри келади. Бу эса муайян валюта сарфини талаб этади. Хўш, давлат маблағларини тежаш учун қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг бутловчи қисмлар ҳамда материалларни маҳаллий хомашё базасида тайёрлаш юзасидан қабул қилган дастурига мувофиқ, компаниямизда ҳам тегишли тадбирлар белгиланган. Рақамларга мурожаат қилайлик. Бир километр йўлни тўла таъмирдан чиқариш учун 164 минг АҚШ доллари сарфланади. Агар бутловчи ва эҳтиёт қисмларни ўзимизда ишлаб чиқарсак, ҳар бир километр ҳисобига 47 минг доллар миқдоридаги маблағни тежаб қолиш мумкин.

Ҳозирнинг ўзидаёқ бундай эҳтиёт қисмларнинг аксариятини компаниямизга қарашли корхоналарда ўзлаштиришга муваффақ бўлдик. Ушбу муаммони ҳал этиш мақсадида яқинда импорт ўрнини боса оладиган маҳсулотлар кўргазмасини ташкил этдик. Тадбирда республикамиздаги йигирмага яқин вазирлик ва идораларга қарашли корхоналар вакиллари, хусусий тадбиркорлар қатнашиб, темирйўл транспорти учун зарур бўлган эҳтиёт қисмларни тайёрлаб бериш юзасидан буюртмалар қабул қилишди.

Шуни ҳам айтиш жоизки, биргина «Ўзтемирйўлмаштаъмир» бирлашмаси таркибидаги заводларнинг ўзида импорт ўрнини босадиган 400 дан зиёд эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилган.

БИЗНИНГ МАЪЛУМОТ:

Валюта маблағларини тежаш мақсадида «Эйвалекмахсустемирбетон» ҳиссадорлик жамияти томонидан 550 миллион сўмлик темир-бетон шпаллари, «Ўзтемирйўлмаштаъмир» ишлаб чиқариш бирлашмасида 800 миллион сўмлик импортбоп эҳтиёт қисмлар тайёрланди.

Компания бўйича шу йилнинг ўтган ойларида 3,7 миллион АҚШ долларидан зиёд валюта тежаб қолинди.

— Равшан Қўчқорович, айтилганларга қўшимча равишда яна нималарни таъкидлашни истардингиз?

— Биз иқтисодий тараққиёт йўлидан бораётган мамлакатимиз халқ хўжалиги юкларини ўз вақтида манзилга етказиб бераётган, йўловчиларга баҳоли қудрат хизмат кўрсатаётган бўлсак-да, темирйўлчиларнинг халқимиздан ҳали қарзлари кўп. 2000 йилнинг бошларида Тошкент-Бухоро, Тошкент-Термиз, Тошкент-Москва йўналишларида юқори даражали хизмат кўрсатиш поездлари қатнови йўлга қўйилганидан хабардорсиз. 1 августдан бошлаб Тошкент-Андижон поезди ҳам ҳаракатлана бошлади. Аммо бошқа манзилларда йўловчиларга транспорт хизмати кўрсатиш даражаси замон талабларига мос, деб айта олмаймиз. Мавжуд муаммоларни бартараф этиш, йўловчиларга қулай шарт-шароит яратиш мақсадида тегишли тадбирлар амалга оширилмоқда. Тошкентда японияликлар билан биргаликда барпо этилаётган йўловчи вагонларни таъмирлаш заводининг қуриб битказилиши натижасида энг муҳим муаммоларимиздан бири ўз ечимини топади. Давлатлараро йўналишларда қатнайдиган поездларга келсак, имконият туғилиши билан уларни қайта таъмирлаш ва жиҳозлашга киришамиз. Бундай имкониятни биз, албатта, тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда изламоғимиз лозим.

Суҳбатдошлар: Феруза ЖАББОРОВА, Носир ТОШЕВ.

• Ёшлар — Ватан қаноти

Жаҳонгашта қиз

Мавжуда ХОЛМАТОВА,
«Халқ сўзи» мухбири

Илмияхон билан танишгунимга қадар, Ўзбекистон Ёшлар палатаси ҳақида кўп нарса билмас эканман. Суҳбатдошим менга хорижда чиққан бир неча журналлар, газеталарни ва суратли альбомларни кўрсатгач, очиғи... ҳайратим ошди. Ўзбекистон Ёшлар палатаси ҳақида хорижда билишса, Ёшларнинг Бутунжаҳон Конгресси мазкур ташкилотни расман ўз аъзолигига қабул қилсаю, мен бехабар бўлсам...

Журналу газеталарни кўздан кечираман. Унда Австрия, Филиппин, Индонезия, Япония, Франциядаги халқаро анжуманларда мустақил Ўзбекистон байроғини азот кўтариб турган ўзбек қизи, уни олқишлаётган, қўллаб-қувватлаётган турли миллат ва элат ёшлари... Юксак минбарда ғурур билан маъруза ўқиётган ўзбек қизи!

Ана шундай ёшларимиз билан фахрланмай бўладими?!

> *Ўзбекистон Ёшлар Палатаси — ҳозирги кунда республикамиздаги халқаро майдонга кўтарилган ягона ёшлар ташкилотидир.*
>
> *Ташкилотнинг мақсади — жаҳон ҳамжамияти ривожи йўлида, ёшларга ўзларининг раҳбарлик, лидерлик қобилиятларини сингдириш, Ватан олдидаги бурч ва ижтимоий мажбурият ва масъулиятни сезиш, ўз-ўзини бошқара олиш, уларнинг мустақил равишда ҳуқуқий ва иқтисодий билим олишларини кучайтиришдир.*
>
> *Ёшлар Палатаси — имкониятлар ташкилоти. У ёшларнинг шахсий имкониятларини ҳисобга олиб, менежмент(бошқарув), жамоатчилик, халқаро, тадбиркорлик ва ҳамкорлик қирраларига кенг шароит яратади.*

Илмияхон Муртозоева Самарқандда, оддий ўқитувчи хонадонида камол топди. Ўрта мактабдан сўнг Москва Давлат университетининг хорижий филологияси факультетида таҳсил олди. Сўнгра Тошкентдаги «ЎзБАТ» қўшма корхонасида ишлади. Еттита хорижий тилни мукаммал билади.

— Мен Халқаро Ёшлар палатаси ҳақида хорижий газета-журналларда ўқигандим, — дейди Илмия. — «ЎзБАТ»да ишлаётганимда кутилмаганда Австриянинг Вена шаҳрига — Жаҳон Ёшлари Бизнес саммитига таклиф этилдим. Мен у ерда мустақил юртимиз, унинг шижоаткор ёшлари ҳақида маъруза қилдим.

Ўша анжуманда Илмия Муртозоевага «Австриянинг Ўзбекистондаги иқтисод соҳасидаги элчиси» гувоҳномаси тақдим этилди. Кўп ўтмай, тўғрироғи, 1998 йилнинг ноябр ойида у Халқаро Ёшлар палатасининг 53-конгрессига таклиф этилди. Филиппиннинг Манила шаҳрида бўлиб ўтган ушбу анжуманда ҳам Илмия жонажон Ўзбекистони, унинг гуллаб-яшнаётгани, ёшларга берилаётган имкониятлар, Президентимиз ва халқнинг ёшларга ишончи ҳақида фахр-ифтихор билан гапирди. Олис ўлкада унга Ўзбекистон байроғи далда бўлди.

Конгрессдан қайтган Илмия Ўзбекистон Ёшлар палатасини тузишга жазм қилди. 1999 йилнинг 24 мартида Ўзбекистон Ёшлар палатаси Низоми Адлия вазирлиги рўйхатидан ўтди. Президентимизнинг «Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта бахтли бўлишлари шарт», деган илҳомбахш сўзлари палатанинг шиори қилиб белгиланди. Июн ойида Индонезиянинг Ява оролларида бўлиб ўтган Осиё ва Тинч Океан тараққиёти кенгашининг конференциясига таклиф этилган ёшларимиз, ўз салоҳиятлари билан дунёнинг ўнлаб мамлакатларидан келган 8 мингдан зиёд иқтидорли ёшлар орасида ўз ўрнига эга бўлишди.

Илмияхоннинг француз, инглиз, араб ва бошқа тилларда бемалол гаплашиши, фикр доираси кенглиги Японияда ташкил этилган «Халқаро Лидерлар Академияси»нинг «Глобал Нетворкер» — олтин совринини қўлга киритиш имконини берди. У бир ой давомида Торонто, Токио, Кембриж ва Оксфорд университети профессорларининг «Халқаро терроризмга қарши кураш» мавзуидаги маъруза ва суҳбатларидан баҳраманд бўлди. Олган таассуротларини тенгдошларига, Ўзбекистон Ёшлари палатаси аъзоларига гапириб берди. У ўз атрофига ўнлаб иқтидорли ёшларни бирлаштирди. Уларга инглиз, француз, немис тилларини, компьютер сабоқларини ўргатди.

— Ўтган йилнинг ноябр ойида Франциянинг Канн шаҳрида бўлиб ўтган Халқаро Ёшлар палатасининг 54-жаҳон конгрессида Ўзбекистон Ёшлар палатаси халқаро ташкилот аъзолигига қабул қилинди ва халқаро майдонда тан олинди.

> *Халқаро Ёшлар Палатаси 18 дан 40 ёшгача бўлган турли касб эгалари ва тадбиркорларнинг Жаҳон Федерациясидир.*
>
> *Мазкур ташкилот 1914 йил АҚШнинг Миссурий штатида таниқли намоёнда Генри Гесейнбайер томонидан ташкил этилган. Ҳозирги кунда у барча қитъаларда 158 миллатни бирлаштирувчи нуфузли ташкилотга айланган.*

— Биласизми, — дейди Илмия куюнчаклик билан, — биз конгрессда беш киши — мен ва тўрт нафар «камолотчи»лар қатнашишимиз лозим эди. Афсуски, ҳамроҳларим конгрессга қатнашишдан кўра Франция кўчаларида сайр этишни афзал билишди. Менга сўз берилганда ёлғиз ўзим байроқ кўтариб минбарга чиқдим, ҳақардай ялон тилини билишим асқотди. Мен маъруза қилганимда Ўзбекистон байроғини менинг миллатдошларим эмас, ёпон биродаримиз кўтариб, менга далда бериб турди.

Жаҳон анжуманларида қўлга киритилган совринлар, эсдалик совғаларига кўз югуртираман. Илмияхон менга ҳар бирини фахр-ифтихор билан тушунтиради.

— Бу «Генри Гессейнбайернинг «ТРОФИ» унвони, буни Ўзбекистон Ёшлар палатаси 1999 йилда менежмент соҳасида жаҳон андозаларига мос равишда иш олиб борганлиги учун Франциядаги анжуманда, «Олтин соврин» эса шу йил июн ойида Халқаро Ёшлар палатасининг Тайваннинг Коушанг шаҳрида бўлиб ўтган Осиё ва Тинч Океан мамлакатлари конференциясида юртимиз ёшларининг лидерлик қобилиятлари учун берилган. Шунингдек, у бугунги кунда Аброр Одилхўжаев, Сардор Мақсудов сингари иқтидорли ёшларимизнинг оммавий ахборот воситалари ва менежмент соҳаларидаги турли лойиҳалари хорижий мутахассислар томонидан юқори баҳоланиб, келажакда ҳамкорлик режалари имзолангани ҳақида ҳам тўлқинланиб сўзлаб берди.

Мен Илмияхоннинг келажак орзу-ўйлари, уни қийнаётган муаммолар, вилоятлардаги ўз қобилиятларини намоён этолмаётган ёшларни ташкилотга жалб этиш ҳақидаги сўзларини тинглар эканман, қайсидир донишманднинг «Ёшликнинг қудрати унинг кучида эмас, балки унинг ҳамма нарсани уддалашга қодирман, деган фикрга эга эканлигида» деган сўзлари ёдимга тушди.

— Ватанимдан йироқ ўлкаларда менга Ўзбекистонимизнинг гўзал байроғи ҳамроҳлик қилади, — дейди Илмия Муртозоева.

Аллома ҳақида кўргазма

Р.КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

Фарғона Давлат университети кутубхонасида ҳадис илми ва фиқҳшунослик ривожига улкан ҳисса қўшган йирик аллома, буюк ватандошимиз Абу Мансур ал-Мотуридий таваллудининг 1130 йиллигига бағишлаб кўргазма ташкил этилди. Унда алломанинг ҳаёти ва фаолияти, маънавий мероси ҳақида ҳикоя қилувчи ранг-баранг даврий нашрлар, исломшунос олимлар томонидан яратилган ва ижтимоий ҳаётда кенг қўлланилиб келинган кўплаб китоблар ўрин олган.

Мустақиллик йилларида аллома илмий-маънавий меросини тўлақонли тарзда ўрганиш, унинг янгидан-янги қирраларини бугунги замон ёшларига етказиш борасида жиддий амалга оширилаётган ишлар кўргазманинг асосини ташкил этади.

Ҳожатбарор

У. ХЎЖАНИЁЗОВ.

Яқинда нуроталик хусусий тадбиркор Саттор Жўрақулов савобли ишга қўл урди. Чунки яқин-яқин пайтларга қадар бир-бирлари билан чегарадош бўлган Нурота, Қўшработ, Иштихон туманларидаги мавжуд қишлоқ ва қўрғонларга транспорт хизмати кўрсатилмай қўйилганди. Саттор аканинг асли касби ҳайдовчи эмасми, у Нурота автошохбекатидан Янгиобод, Янгибино, Оққула, Ҳайрабод, Жарма, Сойкечар, Папанай, Янгитурмуш қишлоқлари орқали Қўшработнинг Бағожот, Жўш, Қўшработ ҳамда Иштихон туманининг Митан, Челак қишлоқлари орқали Самарқандгача бўлган айланма йўлларнинг аниқ харитасини яратиб, мазкур йўналиш бўйича ўзининг «Икарус» русумли автобуси билан қишлоқ аҳлига намунали хизмат кўрсата бошлади.

— Йўл ниҳоятда узоқ, бунинг устига ўйдим-чуқурлардан иборатлиги боис эрталаб Нуротадан соат еттида чиқсам, пешиндан сўнг соат учда яна орқага қайтаман, — дейди Саттор ака. — Муҳими эса қишлоқ аҳли кўрсатилаётган транспорт хизматидан ниҳоятда миннатдор.

Дарвоқе, Саттор аканинг бағри кенг инсон. У йўлда қўл кўтарган кишими ёки ёш боламими, кимлигидан қатъи назар, автобусини эринмасдан тўхтатиб олиб кетаверади. Шунинг учун бўлса керак, ўтган қисқа вақт ичида у кишини нафақат ўзининг қишлоқдошлари, балки юқорида номлари қайд этилган барча қишлоқ ва қўрғон аҳли ҳурмат билан тилга олишади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМИЯТИНИНГ КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ БОШ БОШҚАРМАСИ

2001 ЙИЛНИНГ ҚУРИЛИШ МАНЗИЛИЙ ДАСТУРИДАГИ ОБЪЕКТЛАРГА ЧЕТ ЭЛДА ТАЙЁРЛАНГАН ҚУЙИДАГИ АСБОБ-УСКУНАЛАР ВА МАТЕРИАЛЛАРНИ ЕТКАЗИБ БЕРИШ БЎЙИЧА

ТАНЛОВ САВДОСИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

вентиляторлар, ёритиш техникаси асбоб-ускуналарини (спортзал учун ёритгичлар ва прожекторлар), технологик асбоб-ускунлар, керамик плиткалар, «Армстронг» хилидаги осма шифтлар. Етказиб бериш муддати-2001 йилнинг 2 чораги.

Танлов савдосида қатнашишга хусусий мулкчиликнинг барча шаклидаги ташкилотлар таклиф этилади.

Объектлар қурилиши давлат инвестицияси маблағларидан ҳисобидан бажарилади. Асбоб-ускуна ва материаллар ҳақи валютада тўланади. Савдоларда қатнашиш ва тендер ҳужжатларини олиш учун Капитал қурилиш бош бошқармасига мурожаат қилинади.

Манзил: Тошкент ш., Ўзбекистон кўчаси, 16-бино, 304, 306-хоналар. Телефонлар 41-86-68,41-86-64. Мурожаатлар 2000 йилнинг 25-ноябригача ҳар куни соат 10-00 дан 17-00 гача қабул қилинади.

Бир комплект тендер ҳужжатларининг нархи — 15 минг сўмни.
Офертлар (конвертларга солинган таклифлар) 30 ноябр соат 9.00 гача қабул қилинади.

Офертлар очиш 2000 йил 30 ноябр соат 10-00 га белгиланган ва юқорида кўрсатилган манзилда ўтказилади.

3539

«Маҳалла посбонлари»

Улар туфайли бир туманда 132 та жиноятнинг олди олинди, 46 та жиноят иши очилди, 238 та ҳуқуқбузарлик аниқланди

Музаффар НОРМАТОВ

Жойларда «Маҳалла посбонлари»нинг фаолият кўрсата бошлаганига бир ярим йилдан ошди. Ўтган давр мобайнида маҳалла посбонлари фуқаролар, айниқса, вояга етмаганлар ва ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, ҳудудда қонун устуворлигини, осойишталикни таъминлаш, турли ҳуқуқбузарликлар, жиноятларнинг олдини олиш ҳамда содир этилган жиноятларни очишда, турли мавзуларда тадбирлар ўтказишда ҳуқуқ-тартибот органларига ёрдам бермоқдалар.

Ҳамза туманида жорий йилнинг ўтган даврида посбонлар ёрдамида олди олинган жиноятлар 132 тани, очилган жиноятлар 46 тани, аниқланган ҳуқуқбузарликлар 238 тани, ички ишлар бўлимига олиб келинганлар сони эса 125 нафарни ташкил этади.

— Тан олиб айтиш керакки, маҳалла посбонларининг бизга ёрдами катта бўлмоқда, — дейди вояга етмаган ёшлар билан ишлаш туман бўлими бошлиғи Иброил Зиёмуҳаммедов. — Гапим қуруқ бўлмаслиги учун, бир-иккита мисол келтирай. Ш. Рашидов номли маҳалланинг «Янгибозор кўчаси»даги 56-хонадонида яшовчи фуқаро Г.нинг уйига бирга ишлайдиган Рустам исмли ўртоғи меҳмонга келади. Аммо меҳмон ўша жойнинг ўзида уч кишини чавақлаб ташлайди. Жиноятчини зудлик билан топиш ва уни ички ишлар бўлимига олиб келишда маҳалла посбонлари жонбозлик кўрсатишди.

Яна бир мисол. Амир Темур номли маҳалла сардорига ярим тунда бекатда турган икки йигит шубҳали кўринади. Уларни изидан борган сардор йигитлар биллардхонага ўғирликка тушаётганда қўлга туширади.

Мирзо Улуғбек номли маҳалланинг Майна Ҳасанова кўчаси, 36-хонадонида ёлғиз яшовчи Ҳалича Абдуллаеванинг йўқлигидан фойдаланиб, уйини тунаб кетишади. Ана шу жиноятни очишда маҳалла сардори Ҳайитбой Эсимбоев шубҳа остига олинган одамларни тинтув қилди. Жиноятчиларни топиб, уларни ички ишлар бўлимига олиб келади, ўғирланган буюмлар эса эгасига қайтарилади.

— Бундай мисолларни кўплаб келтиришимиз мумкин, — дейди республика «Маҳалла» хайрия жамғармасининг Ҳамза тумани бўлими раиси Барот Саломов. — Шунингдек, жиноятчиларни ушлаш, уларни зарарсизлантиришда фаоллик кўрсатган маҳалла посбонлари номини ҳам ғурур билан тилга олиш мумкин. Жумладан, «Авиасозлар» маҳалла посбонлари сардори Абулқосим Ўринбоев хонадонлардан қурол-яроғ, портловчи моддалар топишда, турли оқимларга қўшилиб кетган ёшларни қайтаришда фаол иштирок этаётгани учун, туманнинг «Ибратли маҳалла посбони» деган мукофотига сазовор бўлди.

Маҳалла — унда истиқомат қилувчи ҳар бир инсон учун муътабар жой, муқаддас гўша. Унинг обод ва осойишта, тинч ва осойишта бўлиши эса ўзимизга боғлиқ.

Кичик цехнинг катта имконияти

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қонни кўчлишдан сақловчи глюгиазер эритмасини Навоий ва Бухоро вилоятлари дорихоналари Тошкентдан ташиб келтиришмайдиган бўлишди.

Навоий шаҳридаги «Дори-дармон» ҳиссадорлик жамиятининг мўъжаз цехида ишлаб чиқарилаётган бу хилдаги дори иккала вилоят талабини тўлиқ қондирмоқда. Шуниси қувончлики, 12 кишини бирлаштирган жамоа 60 хилдан ортиқ турли дориворлар тайёрлашни ўзлаштирган. Йилнинг ўтган даврида улар дориворлар тайёрлаб, шифо масканларига 23 миллион сўмлик маҳсулот етказиб бериб, 4 миллион сўм соф даромад олишга эришдилар.

«Соғлом авлод йили»да кўплаб болалар муассасалари изланувчан доришунослар хайр-эҳсонидан баҳраманд бўлишди.

Алоқабанк: янги йўналишлар ўзлаштирилмоқда, самарадорлик оширилмоқда

А.КУДИНОВ

Республикамизда амалга оширилаётган кўламли иқтисодий-иқтисодий ислоҳотлар хўжалик юритишнинг ҳеч истиснсиз барча тармоқлари ва йўналишларини тарихий бунёдкорлик жараёнларига жалб этиб, шубҳасиз, банк хизматини тубдан яхшилашни тақозо қилмоқда.

Почта ва телекоммуникация корхоналари ҳозирги шароитда фаолият таркиби ва асосларини қайта ташкил этишнинг олдинги қизғин марраларига чиқиб, техника ва технологиялар соҳасида энг янги жаҳон ютуқларини фаол ўзлаштирмоқдалар, уларни ишлаб чиқариш ва одамларнинг кундалик турмушига кенг равишда жорий этмоқдалар. Республикада кейинги йилларда жаҳонга донғи кетган корхона шериклар билан ҳамкорлик асосида телекоммуникациялар тармоқларини ривожлантириш ва модернизациялашнинг йирик тадбирлари амалга оширилди.

Алоқабанк жўшқин кечаётган бу жараёнларнинг олдинги марраларида муносиб ўрин эгаллаб турибди. Тармоқ корхоналари ва улар билан ўзаро ҳамкорлик қилувчи бошқа кўплаб ташкилотларга молиявий хизмат кўрсатишдан иборат масъулиятли вазифа унга юклатилган. Ихтисослаштирилган акциядорлик-тижорат «Алоқабанк»и ташкил этилганидан бўён ўтган беш йил мобайнида бу мураккаб вазифани муваффақиятли бажариб келмоқда. Республикамизда пухта банк тизими шаклланди, банклар, шу жумладан иқтисодиётнинг тармоқ секторларига хизмат кўрсатувчи банкларнинг муваффақиятли ишлаётганлигини кўрсатувчи мисоллар бор.

Асосий жиҳат — самарадорлик

Самарадорлик, мижозлар — акциядорларнинг манфаатлари, замонавий иш усулларини ўзлаштириш асосида банк тармоқлари ва хизмат кўламларини изчил ривожлантириш асосида Алоқабанкда тобора салмоқдор натижаларга эришилмоқда. Мунтазам ўтказиб келинаётган рейтинглар бундан далолат бериб турибди — Алоқабанк Ўзбекистоннинг йирик банклари орасида рўйхатнинг биринчи ярмидан мустаҳкам ўрин эгаллаб келмоқда. Айни пайтда бир қатор муҳим кўрсаткичлар бўйича ўзига ўхшаш муассасалардан илгарилаб бормоқда. Шу билан банк, аввало, ўз акциядорлари орасида тобора катта ишонч қозонмоқда.

Почта ва телекоммуникация корхоналари ва ташкилотлари амалга оширилаётган операцияларнинг асосий иштирокчилари ҳисобланадилар. Маълумки, уларнинг ишлари ёмон эмас. Алоқабанк алоқа тармоқларида содир бўлаётган ижобий жараёнлардан ажралмасдир. У кўпгина лойиҳалар, ишлаб чиқариш дастурларини ўз активлари билан фаол қўллаб-қувватламоқда. Тармоқнинг энг муҳим вазифаларидан бири — корхоналарнинг бажарилишини молиялаштириш, кредитлаштирмоқда.

Бу ерда банк хизматлари турларининг одатдаги туркуми ўз вақтида ва сифатли кўрсатилади. Тегишли электрон тизими жорий этилди, у тўловларнинг ўтишини Тошкентда бир соатда, республикада эса икки соат мобайнида таъминлайди. Бу йил филиаллар ва почта корхоналари билан тезкор алоқа учун электрон компьютер тармоғини барпо этиш учун банк ўз валюта маблағлари ҳисобидан 300 минг АҚШ долларидан ортиқроқ қийматга эга бўлган лойиҳани кредитлади.

Идоравий мансублигидан қатъий назар, корхоналар ва ташкилотлар, кичик ва ўрта тадбиркорлик иштирокчилари, айрим фуқаролар Алоқабанк томонидан мамлакат банк тизимида ўз позицияларини мустаҳкамлаш борасида кўрилаётган барча тадбирларда манфаатдорлик билан иштирок этмоқдалар. Устав жамғармасини деярли 5 мартаба кўпайтиришга эришилди. Унинг миқдори ҳозирда 1,5 миллиард сўмга етиб қолди. Банк даромадлари 1,6 мартаба, соф фойда 1,7 мартаба ўсди. Банк активлари деярли икки марта кўпайиб, бугунги кунда 4 миллиард сўмдан кўпроқни ташкил этади, уларни жиддий таркибий қайта тақсимлаш амалга оширилмоқда.

Кредит ажратмалари, инвестициялар ва банклараро депозитлар асосий сердаромад операциялар ҳисобланади. Чунончи, банкнинг кредит ажратмалари деярли уч баробар ортди, унинг энг кўп қисмини қисқа ва ўртача муддатли кредитлар ташкил этмоқда.

Асосий эътибор — кичик ва ўрта бизнесга

Кичик ва ўрта бизнесни, хусусий тадбиркорликни кредитлаш орқали қўллаб-қувватлаш йўли фаол ўтказилмоқда. Фақат шу йилнинг ўзида бу соҳага ажратмалар беш баробар кўпайди. Айни пайтда қарзлар бўйича кечиктирилган тўловлар асло йўқ.

Алоқабанкнинг нуфузи, аввало, «алоқа» тармоғи корхоналари ва ташкилотлари орасида айниқса юқори. Бу — табиий, албатта. Лекин Ўзбекистонда ғоят катта эътибор берилаётган кичик ва ўрта бизнес тадбиркорлари бу молиявий муассасанинг мафтункорлигини эндигина эътироф эта бошлади: бу муассасада нақд пул бобида муаммо туғилмайди, операциялар ниҳоятда қисқа муддатларда бажарилади, ҳар қандай масалалар тезкорлик билан малакали ҳал қилинади, кредитлар бўйича фоиз ставкалари ўртамиёна, операциялар, омонатлар, заёмлар ошкор қилинмайди, сир тутилади. Провардида кичик ва ўрта бизнеснинг ривожланиши, фуқароларнинг ташаббускорлиги таъминланади.

Тошкент шаҳрида стоматологик жамоа корхонаси раҳбари олдида ускуналарни модернизациялаш, асбобларни янгилаш ва АҚШдан етказиб берилаётган янги материалларни сотиб олиш муаммоси туғилганида, у Алоқабанкка мурожаат қилиб, лизинг шартлари асосида 4,5 миллион сўм кредит олиб, ўз лойиҳасини муваффақиятли амалга оширди. Эндиликда бу корхонанинг мутахассислари энг мукаммал ускуналар билан ишламоқда, энг янги технологиялар қўлланилиб, даволаш эса мижозларга ғоятда манзур бўлмоқда. Масъулияти чекланган жамият эса ўзи ишлаб чиқарган буюмларга қувватларни кенгайтириш учун деярли 2 миллион сўмлик кредитни расмийлаштирди, бу озиқ-овқат саноати учун муҳим маҳсулот ишлаб чиқариш имконини ошириш юзасидан ўз жорий вазифаларини ҳал қилиб олди.

Алоқабанкнинг вилоят филиаллари кичик ва ўрта тадбиркорликни молиялаштиришни фаол амалга оширмоқдалар. Фақат шу йилнинг ўзида Алоқабанкнинг қарз маблағларини олиб, шаҳар ва қишлоқларда 150 га яқин тадбиркор ўз фаолиятини кенгайтиришга муваффақ бўлди. Уларнинг 80 фоизга яқинини хусусий тадбиркорлар ташкил этади. Наманган ва Андижон вилоятларида ишлар айниқса муваффақиятли олиб борилмоқда. Масъулияти чекланган жамиятларнинг бири магазин хизматларининг ва автосервис соҳасидаги ишлаб чиқаришни кенгайтиришга катта миқдорда кредит олди, бошқа ўнлаб тадбиркорлар чорвачилик фермаларини ривожлантириш, ёш қорамолларни сотиб олиш, гўшт маҳсулотлари ва тайёр буюмлар ишлаб чиқариш учун ссуда олишди. Жиззах банк филиали очилган Бухорода ҳозирдаёқ ўндан ортиқ ширкат хўжаликлари ва фуқаролар ўзларининг кечиктириб бўлмайдиган тадбиркорлик эҳтиёжлари учун ссуда олишди. Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида банк хизматларига асосан хусусий фирмалар мурожаат этмоқда. Банк филиаллари томонидан ҳаммаси бўлиб 300 миллион сўмдан кўпроқ кредитлар берилди. Аҳолига кўрсатилаётган хизматлар ҳажми шундай ва у мудом ўсиб бормоқда.

Алоқа — устувор соҳалар сирасида

Банкнинг инвестиция фаолияти вазият хусусиятлари, белгиланган лойиҳалар ҳисобга олинган ҳолда танланган устувор йўналишларга қаратилмоқда. Банк инвестицияларининг асосий иштирокчилари қаторида «Ўзбектелеком» АК, «Тошкент—Телеком» очиқ турдаги акциядорлик жамияти, «шаҳарлараро алоқа ва телевидение корхонаси», Қорақалпоғистон ва Хоразм электр алоқа корхоналари, «Наманган—Телеком» ва «Андижон—Телеком» акциядорлик жамиятлари ва бошқа корхоналар бор. Улар ўз ишининг ишлаб чиқариш-техника лойиҳаларини амалга ошириш учун тегишли маблағларни олишди. Бундай операциялардан икки томон ҳам наф кўрмоқда. Корхоналар ўз харажатлари бўйича тўловни вақтида амалга оширишмоқда, банк эса тегишли даромадга эга бўлаяпти. Дебиторлик ва кредиторлик қарзларининг камайтиришга ёрдам берадиган бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Бир сифатида факторинг хизмат кўрсатиш бўйича ишлар амалга оширилаётирки, бунинг натижасида тармоқларидан сумма 81,5 сўмдан ортиб кетди.

Алоқабанк ташқи иқтисодий операциялар соҳасидаги ишларни муваффақиятли амалга оширмоқда. Банк хорижий мухбир муассасалари, шу жумладан Чейз — Манхэттенбанк (АҚШ), Дойчебанк (Германия) Россиянинг «Связь банк»и ва бошқалар билан ҳамкорликни кучайтирмоқда. 22 омонат кассасининг фаолияти нақд пул айланишининг тезлашишига хизмат қилаётир. Улар қабул қилинган пул маблағлари жорий ва омонатчилар сонини сезиларли кўпайтириб, жорий йилда 50 миллион сўмдан ортиқ даромад олишди.

Аҳоли ўртасида хизмат кўрсатиш ҳажми сезиларли даражада ўсди. Фақат тармоқнинг кенгайтириш ҳисобига эмас, балки мижозлар билан ишлашнинг янги турларини жорий этиш ҳисобига ҳам шундай натижаларга эришилмоқда. Чунончи, «Банк-Мижоз» дастуридан синов тариқасида фойдаланиш ва почта-банк марказларини ташкил этиш борасидаги дастлабки тадбирларнинг ўз ижобий натижаларини берди. Аҳоли, айниқса, қишлоқ аҳолиси ўзларининг ғоят хилма-хил пул масалалари юзасидан почта алоқасининг энг яқин бўлимига бориш имкониятларидан фойдаланиш имкониятларига эга бўлмоқда. Эндиликда «Ўзбекистон Почтаси» ДАК билан ҳамкорликда почта-банк хизматлари кўрсатиш тармоғини яратиш устувор йўналишлардан бирига айланиб бормоқда. Бу йўналиш кўлами тармоқнинг тегишли имкониятларининг барча ҳажми сезиларли даражада катта афзалликлар беришги аён бўлиб бораётир.

Ўз йилликнинг сўнгги йили поёнига етиб бормоқда. Алоқабанк олдида катта вазифалар турибди. Улар ҳар бир мижозга қулай вақт ичида амалга оширилиши керак. Ҳозирги пайтда жамоанинг куч-ғайрати уларни ҳал қилишга қаратилмоқда.

Бу йилги амалий тадбирлар дастурида, хусусан, Самарқанд ва Термиз шаҳарларида филиаллар очиш кўзда тутилган. Тошкентда шаҳар телефон тармоғи ва почта алоқаси корхоналари билан ўзаро ҳамкорликда почта-банк муассасаларининг тажриба тармоғини барпо этиш, янги мижозлар, хусусан кўплаб корхоналар, шунингдек кичик ҳажмдаги хўжаликнинг бошқа тармоқларидаги қўшма корхоналарига хизмат кўрсатиш учун банкнинг мафтункор шартларини тарғиб этиш режалаштирилмоқда. Буларнинг барчаси Алоқабанкка мамлакат банк тизимида ўз мавқеини янада пухтароқ мустаҳкамлаб олиш, мижозларнинг ортиб бораётган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш, акциядорлар манфаатларини ҳимоя қилиш ва банк ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш имконини беради.

• Фанимиз заҳматкашлари

ЭЪТИҚОД

Умида ФАЙЗИЕВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

«СЕВГИ ФОРМУЛАСИ»

Аудиторияга тўладан келган, кўринишидан ўта жиддий, оқ халатли домла кирди-да, талабалар билан саломлашди. «Роса талабчанга ўхшайдию», «Ҳозир бошлайди, лекциясини», «Жиддий эканми»... деган шивир-шивирлар бошланди, студентлар орасида. Бу гапларни домла сал кам ўттиз йилдан бери эшитади. «Қизиқ — ўйлайди, ўзича — дастлаб аудиторияга лекция ўқишга кирганимдаям шунақа «жиддий» бўлганмиканман». Домла талабаларга бир-бир қараб чиқди-да, кейин дабдурустдан «Ким менга севги формуласини ёзиб бера олади?» дея савол ташлади кулимсираб. Аудиторияда шовур-шувир авжига чиқди. Орқароқда ўтирган бир йигит «Домла ҳазиллашяпсизми?» дедию, ўзини панага олди. «Сираям-да», — деди домла яна кулги аралаш. «Хўш, бўлмаса айтингларчи, ким сумалакни ёмон кўради». Талабалар жим. «Ҳа, баракалла, демак ҳамма яхши кўради. Унда сумалакнинг формуласи борми?» Аудиторияда яна ғала-ғовур бошланди. Домла назарида ниятига етганди. Чунки талабалар ўртага ташланган бу икки формула нималиги ҳақида ўзаро баҳсга тушиб кетишган, ўқитувчи эса уларни четдан кузатарди. Бироз тин олгач, кимё фанлари доктори, профессор Абдуҳамид Махсумов органик кимёнинг нақадар мўъжизакор фан дунёси экани ҳақидаги дастлабки лекциясини бошлади...

Дарс жараёнини четдан кузатган кишида профессор лекцияни ниҳоятда қизиқарли ўтаркан, деган таассурот қолиши шубҳасиз. Бу бежиз эмас.

Домла ҳар куни эрталаб институтга кираверишдаги дўкончадан бир олам газета, журнал сотиб олади. Очиғи, гоҳо тушликка аталгани ҳам шуларга сарф бўлади. Газета ололмаган куни эса нимасинидир йўқотиб қўйгандек бетоқат юради. Уларни эринмай кўриб, ўқиб чиқади-да, фан олами янгиликлари, хусусан лекциялари мавзуига тўғри келадиган ёки умуман кимё билан боғлиқ катта-кичик мақолаларни қирқиб олиб қўяди. Лекция пайтида улар шундай асқотадики... Шундан бўлса керак-да, талабалар домланинг, умуман у киши раҳбар бўлган «Биоанорганик ва биоорганик кимё» кафедраси ўқитувчиларининг лекцияларини алқагани-алқаган. Стоматология факультети талабаси Абутолиб Солиев шундай ёзади: «Кимё кафедраси ўқитувчилари, айниқса Махсумов домланинг лекциялари менга жуда ёқади. Тўғрисини айтсам, кимё фанига қизиқмасдим. Домланинг жонли, ҳаётий мисоллар, воқеа-ҳодисалар ва ҳатто Ҳадиси шарифдан намуналар келтириб ўтган дарслари миямга шундоққина қуюлади, қолади. Қанийди, ҳамма домлалар ҳам ўз касбининг шундай фидойиси бўлса...» Талабаларнинг бундай талаб-истаклари тўла папка домланинг ҳамиша иш столида турар-кан. Боиси, ҳар йили ўқув машғулотлари тугагач, кафедра ўқитувчилари ўзлари лекция ўқиган гуруҳ талабаларидан ўтилган дарслар хусусида, камчиликлар, етишмовчиликлар, домлаларнинг муомаласи, дарс ўтиш методикаси ҳақида билдирилган сўровнома жавобларини йиғиб олишади. Кафедрада улар бирма-бир ўрганилиб, муҳокама қилинади. Кейинги йил лекциялари учун бу жуда асқотади. Шунинг учун бўлса керак I Тошкент Давлат тиббиёт институтида профессор А.Махсумов бошчилигидаги кафедра раҳбариятнинг ҳам, талабаларнинг ҳам оғзига тушган.

Кафедрада ўқув-услубий ишлар бўйича қўлланма, тавсияномаларни ҳамда бир неча маърузаларни ўзбек ва рус тилларида чоп эттирган олим «Биоорганик кимё» дарслигини яратди. У ҳозирги кунда талабалар учун асосий қўлланма ҳисобланади. Бундан ташқари илмий ишларни юқори савияда олиб бориб, унинг натижасида синтез қилган янги кимёвий биологик фаол моддалар сонини 15.000 га етказди.

...Севги формуласига келсак, инсон кайфияти яхши бўлган пайтда қонида сератонин гормони кўпаяр экан. Ана шу гормонни севги формуласига қиёслаш мумкин, дейишади олимлар.

«ҲАҚИ УЧГАЧА ЭКАН»

Бирор олимнинг уч карра докторлик ҳимоя қилганини эшитганмисиз? Домла Махсумов билан учрашмагунимча менинг ҳам қулоғимга чалинмаганди.

Абдуҳамид Махсумовнинг ўзи ҳақидаги ҳикояси:

— Ўрта Осиё Политехника институтининг кимё-технология факультетини битириб, ЎзРФА Полимерлар кимёси илмий-тадқиқот институтида лаборант бўлиб ишлаб юрганимда устозим Обид Содиқов фотиҳалари билан Москвага, Элементоорганик бирикмалари институтига аспирантурага юборишди. Очиғи, рус тилини яхши билмайман. Бунинг устига институт учун янги бино қурилаётган экан. Ҳамма ҳар қаёқда. Аспирантурага қабуллар тугаб бўлган, менга янаги йилга келишни айтишди. Ўзбекларда орқага қайтишмайди, ирими шундай, мен учун қайтиб Тошкентга бориш ноқулай эканини амаллаб тушунтирдим институт раҳбарларига. Охири имтиҳон топшириб, ўзимга ўзим аспирантурага йўл очганман. Москвада сира бекорчи вақтим бўлмасди. Янги адабиётларни ўқирдим. Лабораторияда илмий ишим учун зарур реакциялар билан овора бўлиб, вақтим қандай ўтганини ҳам сезмасдим. Шу тариқа номзодлик диссертациясини ҳимоя қилдим. Москвада юрганимда кўпгина зарур реактивлар йиққан эдим. Шулар кунимга яраб, докторлик иши бошлашимга турткі бўлди. Етмиш иккинчи йили ТошДУда докторлик ишимни ҳимоя қилдим. У пайтлари ҳимоядан сўнг ҳужжатлар шўролар мамлакати пойтахтига (ВАК)га юбориларди. Ҳимоям яхши ўтган, кўнгил хотиржам, лекцияларимни ўтиб юравердим. Орадан анча вақт ўтди, бироқ жавоб йўқ. Охири домлаларим маслаҳати билан марказга ўзим бордим. Диссертациядаги арзимас хатоларни кўрсатиб, изимга қайтаришди. Ҳайрон бўламан. Агар илмий ишимдан бирор айб топишса майли эди...

Устозларим далдалари, қолаверса, кўплаб ўтказган тажрибаларим натижалари сабаб яна қайта докторлик ишини тайёрладим ва уни энди Олмаотада 1979 йили ҳимоя қилдим. Ишим яхши қабул қилинди. Ўзим ҳам хурсандман, аммо натижа... Яна Москвага йўл олдим. Аввалги сафаргига ўхшаш арзимаган камчиликлар топилгану, аммо илмий ишга ортиқча эътироз йўқ эди. Қизиғи шундаки, диссертациям худди аввалги экспертлар қўлига тушган. Улар «Доктор бўлишингга бир баҳя қоляптию, сен ўзинг чўзяпсан-да, йигит», деб очиқдан-очиқ юзимга айтишди. Нуқул миямда «Нима ўз меҳнатимни ўзим сотиб оламанми?» деган ўй айланаверади. Бу сафар ҳам мурод ҳосил бўлмади. Қуруқ қайтдим. Бироқ бу қайтишим йиқилган курашга тўймас кайфиятида эди... Яна ишга киришдим. Ва ниҳоят, 1983 йил ҳаётимда учинчи бор докторлик диссертациямни ҳимоя қилдим. Бу гал Москвада Ломоносов номидаги Нозик органик синтез институтидаги ихтисослашган кенгашда бўлиб ўтди ҳимоям. Нокамтарлик бўлса ҳам айтай: тўққиз юз варақдан иборат диссертацияда икки юздан ортиқ авторлик гувоҳномаси ва патентлар, 400 дан ортиқ чоп этилган илмий ишлар жамланган эди. Очиғи, аввал мени қайтарган олий аттестациядаги эксперт бошлиғи бу сафар янгиланган экан.

Хуллас, «ҳақи учгача», деганларидек учинчи ҳимоям менга докторлик илмий даражаси «олиб берган»...

Бугун Тошкентда илмий ишини ҳимоя қилаётган шогирдларимга ҳавасим келади. Уларга доимо мустақил мамлакат фуқароси бўлишнинг қадрига етишни уқтираман.

«ПОКИЗА»НИ ЭСЛАЙСИЗМИ?

Фикри ожизимча, саксон бешинчи йилларда бўлса керак, «Покиза» деб номланган, қизил қоғозга ўралган совун бўларди. У ҳозирда кўп реклама қилинадиган чет элнинг айрим совунлари сингари антисептик — турли микробларни тозаловчи хусусиятга эга эди. «Покиза»нинг афзаллиги, мўъжизакорлиги шундаки, у турган сари таркибидаги антисептик хусусият ошаверган. Бунга марказ олимлари ҳам ўша пайтлари тан беришган. Яхши дезинфекциялаш хусусиятига эга, муҳими терини зарарлантирмайдиган, махсус тиббий муассасаларда, кундалик турмушда фойдаланиш учун нафақат қулай, балки зарур бўлган бу совун кейинги йилларда хомашё танқислиги, тўғрироғи, йод етишмаслигидан ишлаб чиқарилмай қўйди. Дастлаб оддий лаборатория шароитида тайёрланган совунларнинг намуналарини кўрсатаркан, Абдуҳамид ака секингина «Тозаликка, саломатликка бунинг фойдаси, катта эди-да», деб қўйди секингина. Бу гапнинг замирида қилган меҳнатига ачинишдан кўра наф келтириши мумкин бўлган оддий нарсадан фойдаланилмаётганидан ўкиниш сезиларди.

Худди шунга ўхшаш домла яратган янги бўёқ — краситель — кукунга ўхшаш, гулнор қизил рангдаги модда полимерларнинг ҳамма турларини бўяй олиш хусусиятига эга. Эндиликда уни республикамизда ишлаб чиқариш ва ҳаттоки чет элга сотиш режаси ҳам тузиляпти.

Кези келганда айтиш лозимки, А.Махсумов яратган ўттиздан ортиқ препаратлар тиббиётда, қишлоқ ва халқ хўжалигида амалиётга татбиқ этилган. Жумладан, Фенитриазолин суртмаси заҳарсиз бўлиб, офтальмология, гинекология, жарроҳликда кенг қўлланилаётган бўлса, дихлотазол асосан шамоллашга, яллиғланишга қарши ишлатиляпти... Олимнинг қўли ишдан бўшамайди. 780 та илмий иш чоп этишнинг ўзи бўладими. Мана яқинда республикамизда кўп учрайдиган оҳак тошини метан гази билан қиздириш натижасида турли ҳароратда ҳар хил моддалар, хусусан, катализатор, нафталин, полимер моддалар, яна қўшимча моддалар олиниши мумкинлиги аниқланди. Муҳими, хомашё ўзимизники. Бу домла раҳбарлигида яқинда докторлик ҳимоясига тайёргарлик кўраётган самарқандлик шогирди доцент С. Икромовнинг иши. Тўрт нафар фан доктори, ўттиздан ортиқ номзод шогирдлар эса мамлакатимизнинг турли илмий даргоҳларида хизмат қилишяпти...

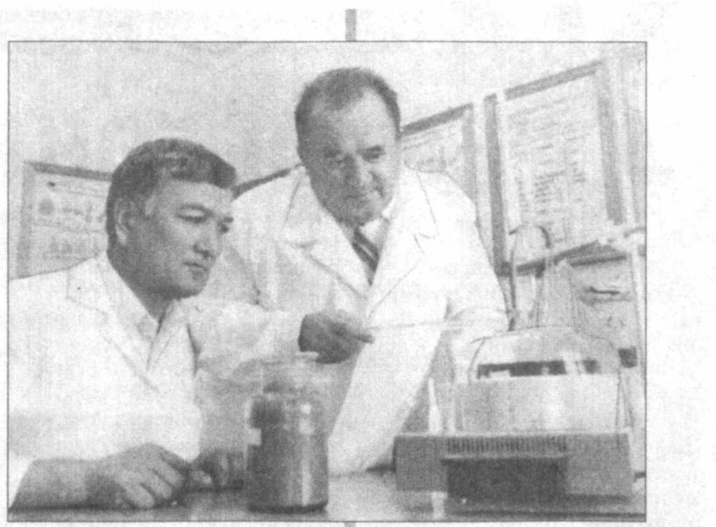

СУРАТДА: профессор Абдуҳамид Махсумов (ўнгда) шогирди, кимё фанлари номзоди Ихтиёр Муратов билан.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Кўчиб қутилишди

Саутгемптонлик автобус ҳайдовчиси Мел Суитцэр ўзининг 95 децибеллик хурраги билан донг таратиб, Гиннеснинг рекордлар китобидан жой олди. У 1969 йили тишини олдиргандан кейин шундай «қобилият»га эга бўлганди. Шундан бери Суитцэрнинг атрофида ҳеч ким ухламайди. Охирги ўн йил давомида Суитцер ухлашга халақит берганлиги учун ён-атрофдаги кўпгина қўшнилар кўчиб кетишди.

Фақатгина қирқ йилдан бери бирга яшаб келаётган умр йўлдоши Жули вафодорлигича қолмоқда. Бундай чидамли бўлиш унга қийин эмас, чунки Жули хонимнинг икки қулоғи ҳам бутунлай кар.

Ягона нусхада

Богота шаҳридаги банк хизматчиси Эдгар Медина ҳаттотлик ишида рекорд ўрнатди. Габриэл Гарсиа Маркеснинг «Танҳоликда юз йил» китобини эни 3,5 сантиметр келадиган қоғозга кўчириб чиқди. Шунда бу китоб 2891 метр узунликдаги қоғозга жо бўлди.

Бир-бирига сира ўхшамайди

Америқолик Данни Гинсберг Намибияга ташриф буюрганидан жуда хурсанд бўлди. Негаки, бу ердан 50 килолик ҳар хил темир қопқоқлар билан уйига қайтди. Бу билан ўзининг коллекциясини янада бойитди.

Жанубий Калифорниялик Даннининг қопқоқлари ҳозир 34,5 минг турдан ортиқ. Бу қопқоқлар 147 мамлакатдан келтирилган.

«Одам бўлиб келдик,
одам бўлайлик,
Элу юрт дардига
малҳам бўлайлик».

Инсоф берармикан?..

Маъсуда ЁҚУБОВА.

Бу мисраларни йўл-йўлакай эшитардиму унчалик чуқур аҳамият бермас эканман. Бир кун бозор-ўчар қилгани бордим. Бозор одамлар билан гавжум. Ҳар ким ўзига керагини харид қилади. Пиёз расталарини айланиб чиқиб кўнглимдаги пиёзни топдим-да, сотувчи билан бойлашдим. У ўзи айтган нархда туриб олди. Тушмаслигини айтди. У бўлди, бу бўлди, хуллас нархимиз пишмади. Охири сотувчига ён босдим ҳамда тортиб беришини сўрадим. Яна қўшиб қўйдим: «Ука, ҳозир пул топиш осон эмас. Иложи бўлса, тарозидан урмай тортиб беринг», «Ие, кеннойи қизиқмисиз, мана, қаранг ортиғи билан тортиб бераяпман» дея баланд келди у. Пулини тўлаб харидимни кўтариб кетяпману, назаримда, чамамдагидан енгилроқ туюларди. Бир оз юриб ҳам эдимки, назорат тарозиси олдидан чиқиб қолдим. Харидорлар бирин-кетин харид қилган нарсаларини тортиб кўришарди. Мен ҳам қизиқиб тортиб кўрдим. Наҳотки, бир кило кам чиқса-я! Фиғоним чиқиб сотувчи олдига бордим. Ҳақимни талаб қилиб бир оз ғижиллашиб ҳам олдим. Мен-ку ҳақимни талаб қилиб олдим, лекин бошқалар-чи. Ҳар кимга ҳам инсоф берсин, дея кетаверишга одатланганмиз. Бундай харидордан кун бўйи нечтаси келиб, нечтаси кетади. Кетяпману беихтиёр юқоридаги мисралар ёдимга тушаверади. Ҳа, ишқилиб бозордаги сотувчиларимизга ҳам Оллоҳ инсоф берсин-да. Зора элу юрт дардига малҳам бўлишса.

• Ҳикмат

Ишнинг ўзини билгунча — кўзини бил.

• Эҳтиром

Ўзгаларни деб

Борий РАҲИМОВ,
иқтисод фанлари номзоди.

Яқинда физика соҳасида Нобель мукофоти лауреатлари сафида Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида яшаётган олим Жорес Алферовнинг номини эшитдиму, бу янгиликка қизиқиб қолдим. Эсимда, охирги марта 1978 йилда россиялик физик — Петр Капица бундай нуфузли совринга муносиб кўрилганди. Хўш, тижорат ишлари илм-фанга нисбатан устун кўрилаётган мамлакатда Нобель мукофоти лауреати бўлган олим ким экан?

Бу саволга жавоб қидириб чет эл матбуотини варақладим. Маълум бўлишича, ўзини фанга бахшида этган бу олим ярим ўтказгичлар лазерини кашф этибди. Ана шу лазернинг нозик игнаси ёрдамида энг тезкор компьютерлар, уяли телефонлар ахборотни хотирага ёзиб боради.

Алферов ҳақида ёзилган мақолаларни ўқиш жараёнида бошқа бир ҳолатга кўзим тушиб, янада ҳайратландим. Журналистнинг ёзишича, Россия Президенти Владимир Путин бу оламшумул воқеа билан Ж. Алферовни табриклаш мақсадида олимнинг уяли телефонини сўрабди. Шунда «Алферовнинг уяли телефони йўқ экан» деган жавобни қилишибди. В. Путин эса: «Бу қандай гап, уяли телефонни кашф этган одам ҳам шундай яшаши мумкинми?» деб ажабланибди.

Ҳа, ҳаёт ўзи шунақа экан. Бир киши дарахт экади, суғоради, ишлов беради, соясидан минглаб одамлар баҳраманд бўлади. Фалакнинг гардиши билан ўша одам дарахт сояси тушган жойга сиғмай қолиши ҳам мумкин. Лекин ўшанда ҳам ҳаётдан норози бўлмайди: чунки бошқаларнинг роҳатланганi унга завқ беради.

Мен ҳикоя қилмоқчи бўлган одам Жорес Алферов каби оламшумул кашфиётлар яратмаган. Лекин физика-математика соҳасида ўз иқтидорини намоён этиб, ҳали шўро салтанати ҳукм сурган дамларда Москва Давлат университети даргоҳида докторлик диссертациясини ҳимоя қилган. Бошқача айтганда, собиқ марказдан ўз ҳақини ажратиб олган. Фаннинг бу жабҳасида илмий тадқиқот қилиш қанчалик машаққат бўлса, олий ўқув юртлари учун дарсликлар ёзиш бундан-да осон эмас. Мен Тошкент Давлат Аграр университетининг иқтисод факультети декани, профессор Болташ Абдалимов ҳақида сўз юритяпман. Яқинда бу кишининг ҳаётида яна бир қувончли воқеа содир бўлди: республика олий ўқув юртлари орасида ўтказилган танловда унинг қаламига мансуб «Олий математика» дарслиги 1-ўринга сазовор бўлди.

Ҳамкасбимнинг бу ютуғи менинг қўлимга қалам тутқазди. Қарийб ўттиз йилдан буён битта даргоҳда минг-минглаб шогирдлар тарбиялаётган бу камтар-камсуқум инсоннинг илмий, педагогик фаолиятига шахсан гувоҳ бўлиб келяпман. Болташ Абдалимов қўлидан сабоқ олган талабалар бугунги кунда халқ хўжалигининг муҳим бўғинларида фаолият кўрсатишяпти, туман, вилоят миқёсидаги раҳбарлик лавозимларида ишлашмоқда. Лекин Б. Абдалимовнинг ҳаётий тамойилларида ўз ишидан қониқиш, эришилган натижа билан кифояланиш йўқ. Шу кунларда ҳам профессор ўз шогирдлари билан иқтисодий математик таҳлилий йўналишида хўжаликлар ишлаб чиқариш жараёнларини математик моделлаштириш, режалаштириш ва иқтисодий самарадорлигини таҳлил этиш бўйича илмий тадқиқотлар олиб боряпти.

Дўстимнинг игна билан қудуқ қазиш каби машаққатли изланишларида омад ва муваффақият тилайман ва эзгулик йўлида «Ҳорманг!» дейман.

• Жумбоқ

Озгина танаффусдан сўнг яна жумбоқларни ечишда давом этамиз.

Қуйидаги қисқа саволга кенг ва асосли жавоб беринг:

Тухумни синдирмасдан пиширилган ёки хомлигини қандай билса бўлади?

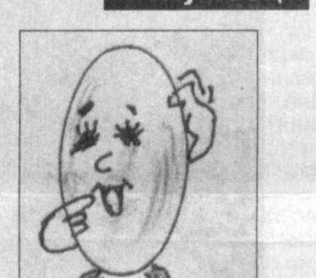

25 октябр сонида берилган жумбоққа элликдан зиёд газетхон жавоб берди. Уларнинг ҳаммаси ҳам тўғри эмас, албатта. Энг тезкор жавоб (Ҳасан Ҳусанга 5 сўм берган) муаллифлари Хидирали Турғунов (Ангрен), Ғайрат Сафоев, Сайдулла Азаматов (Тошкент), Шоҳиста Шодмонова (Жиззах) айни пайтда тўғри жавоб беришган.

Ҳусан СОДИҚОВ чизган расм.

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ «БОШКОММУНГАЗ» БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ РЕСПУБЛИКА АҲОЛИСИГА МУРОЖААТНОМАСИ

Ўзбекистон аҳолисининг кундалик ҳаётига табиий газ шунчалик кириб келдики, унинг имкониятлари, қулайликлари ҳар биримизга маълум. Табиий газдан фойдаланишда исрофгарчиликка йўл қўйманг. Табиий газдан тежамкорлик билан фойдалансак, келажак авлодга ҳам заҳира қолдирган бўламиз, чунки табиий газ миллий бойлигимиздир.

Газ асбобларининг бекорга ёниб туришига йўл қўйманг ва улардан хонани иситишда фойдаланманг.

Истеъмол қилинган табиий газ ҳақини ўз вақтида тўламаслик қишки мавсумда республика аҳолисини ва халқ хўжалигини табиий газ билан узлуксиз таъминлаш ишларида қийинчиликларга олиб келади.

Шу муносабат билан ХҲ «Бошкоммунгаз» бош бошқармаси **2000 йил 1 ноябрдан 1 декабргача** аҳоли томонидан табиий газни тежамкорлик билан ишлатиш ойлигини эълон қилади.

ҲУРМАТЛИ ФУҚАРОЛАР! Хонадонингизда «зангори олов» узлуксиз ёниб туришини таъминлаш мақсадида ўтказиладиган ойликда фаол қатнашиб, ишлатилган газ ҳақини ўз вақтида тўлашингизни илтимос қиламиз.

ХҲ «Бошкоммунгаз» Бош бошқармаси.

3466

Реклама ва эълонлар ☎ 136-09-25

«Келес-жун» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига қарашли КамАЗ-53212 маркали, давлат рақами 90-98 ТШР автомашинасида шаҳар ичида ва шаҳарлараро юк ташиш учун 1998 йил 26 майда АТ 0003726 рақам билан берилган йўқолган Лицензия ва Лицензия варақалари бекор қилинади.

Тошкент шаҳар Акмал Икромов туманида рўйхатга олинган «Файзулла ота» хусусий фирмаси тугатилади.
ОКПО коди: 17250043
Барча даъво ва эътирозлар бир ой мобайнида қабул қилинади.
Телефон: 478987

Ташкилот Тошкент шаҳридаги омбордан қуйидаги янги техникалар
трактор Т-30 (Владимир)
трактор ЛТЗ (Липецк)
трактор МТЗ (Минск)
ва КФМ, КФО-2 русумидаги 12290-89 ГОСТли «Косинская бумажная фабрика» ОТАЖ (Россия Федерацияси) да ишлаб чиқарилган озуқа суюқликларини ФИЛЬТРЛОВЧИ КАРТОННИ таклиф этади.
3407
Бизнинг телефонлар/факс: (3712) 54-96-11, 54-69-13, 54-96-40

«Ўзавтотрансбутлаш» очиқ акциядорлик жамияти бошқаруви «Ўзавтотранстаъминот» Республика концерни бошқаруви раиси А. Абдувалиевга волидаи муҳтарамаси МУКАРРАМ онанинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Стандартлаштириш ва мутахассислар тайёрлаш институти жамоаси, институт директори, техника фанлари номзоди Абдуқаҳҳор Абдувалиевга волидаи муҳтарамаси МУКАРРАМ аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАЙИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 133-78-92;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 1015, 17797 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда оператор Ж. ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — Ф. САНАЕВ.
Навбатчи — У. ФАЙЗИЕВА.
Мусаҳҳиҳ — А. САТТОРОВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 20.45
1 2 3 4 5 6